№ 101 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47 | מאנטאג, ל׳ ניסן תרפ״ז | 2 maja 1927 r. | צוואנציגסטער יאהרגאנג.

אין ווארשא, לאדז און אין גאנצען לאנד

איז דער ערשטער מאי אדורך אינגאנצען רוהיג.

ווארשא, 1. מאי (א.וו.) דער 1. מאי אין ווארשא איז א חוץ אויף אייניגע ערטער אדורכגעגאנגען רוהיג. אין אייניגע ערטער פון שטאט האבען זיך די קאמוניסטען געוואלט פראוואצירען מיט דער דעמאנסטראציע פון פפ״ס, דאס איז זיי אבער ניטש געלונגען. די פאליציי און די „באיובקע״ פון פפ״ס האט זיי געשטערט אין די דאזיגע פרובען. די קאמוניסטען האבען געפרובט צו פארמירען א בעזונדערן צוג אויף דער למעלנא גאס, זיי זענען אבער תיכף צוטריבען געווארען דורך דער פאליציי. דערביי איז א 22־יעהריגער יאר שרעקליך צושלאגען געווארען און מען האט איהם געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל. עס זענען אויך דא א צוויי צעהנדליג לייכט־פערוואונדעטע.

אין דער דעמאנסטראציע פון פפ״ס האבען זיך בעטייליגט עטליכע טויזענד מאן. די לעווייצע פפ״ס איז געגאנגען באזונדער.

צוליב׳ן רעגען און דער יום־טוב ניטש פארגעקומען אזוי אינטענסיוו, ווי מען האט זיך געריכט.

* * *

די דעמאנסטראציעס פון „בונד״ און „פועלי ציון״ האט מארשירט דורך די יודישע גאסען. זיי זענען ניטש אויף קיין ארט געשטערט געווארען.

קראקא, 1. מאי (א.וו.) דער ארבייטער יום־טוב איז אין קראקא אדורכגעגאנגען זעהר רוהיג. אויפ׳ן מארק האט מען געהערט א פארשטעהער פון פפ״ס און ד״ר שרייבער פון „בונד״. פון דארט האט דער צוג געצויגען אויפ׳ן קלעפארסקע מארק, וואו ס׳זענען ארויסגעטרעטען מיט רעדעס: דעפ. מארעק, פאטאר און רודניצקי.

די קאמוניסטען האבען איינגעארדענט א מיטינג ביי דער דרייטער בריק און דערנאך זענען זיי בעגאנגען צום קליינעם מארק. דא האט זיי אבער אבגעווארט א שטארקער פאליציי־קארדאן, וועלכער האט צוטריבען די דעמאנסטראנטען.

קאטאוויץ, 1 מאי (א. וו.) אין קאטאוויץ ווי אין גאנץ אויבערשלעזיען איז דער 1. מאי אדורכגעגאנגען רוהיג. עס זענען ניטש פארגעקומען קיין שום עקסצעסען.

דאס זעלבע מעלדעט מען אויך פון זאגלעמביע. אין סאסנאוויץ און דאמבראווע האבען די קאמוניסטען ארויסגעוויזען א גאנץ שוואכע אקטיוויטעט. זיי זענען זיך צונויפגעקומען און קלענערע גרופען, וועלכע זענען אבער תיכף צוטריבען געווארען. פון בענדין איז ארויס א דעמאנסטראציע פון 4 טויזענד מאן קיין דאמבראווע. אין דאמבראווע האט דער המון דעמאנסטרירט פאר דער תפיסה, מאכענדיג אויסרופען לכבוד די פאליטישע ארעסטירטע.

צוריקקומענדיג קיין בענדין, האבען די דעמאנסטראנטען דעפילירט פאר דער דארטיגער תפיסה. די דעמאנסטראציע האט זיך פארענדיגט מיט א מיטינג, וואו עס זענען א חוץ די טראדיציאנעלע מאי־רעזאלוציעס אויך אנגענומען געווארען א פראטעסט געגען דער אויסלענדישער אינטערווענץ אין כינע.

קיין שום אנטי־מלוכה׳שע טראנספאראנטען זענען ניטש בעמערקט געווארען.

לובלין, 1. מאי (א.וו.) די דעמאנסטראציעס זענען אדורך זעהר רוהיג די קאמוניסטען, וועלכע האבען זיך געוואלט ארויסרוקען פראש פון די דעמאנסטראנטען — זענען צוטריבען געווארען.

פויזען, 1. מאי (פאט) און פויזען ווא שווארדזשיווע איז דער ערשטער מאי אדורך רוהיג. אין פויזען, בידגאשטש, אינווראצלאוו, גנעזען און אנדערע שטעט זענען פארגעקומען מיטינגען און דעמאנסטראציעס.

(וועגען דער פייערונג פון 1. מאי אין לאדז און לאדזשער סביבה — זעה זייט 5).

100 טויזענד מאן האבען דעמאנסטרירט אין בערלין.

בערלין, 1 מאי (פאט) די דעמאנסטראציעס, וואס זענען הײנט פארגעקומען אין בערלין זענען בכלל אדורך רוהיג. בלויז אין ארבייטער־קווארטאל נייקעלן איז געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישען א גרופע דעמאנסטראנטען און א פאליציאנט, וועלכער האט בעקומען קלעפ מיט שטעקענס. אין דער הויפט־דעמאנסטראציע האט זיך בעטייליגט א המון פון 100 טויזענד מאן.

באנדיטען בעשיסען א באהן־צוג

צווישען ראדימנא און קראקא.

פשעמישל, 1. מאי (ספ.) ווען דער קוריער צוג, וואס געהט קיין קראקע האט זיך פרייטאג אוונט געפונען הינטער ראדימנא, איז ער בעשאסען געווארען מיט א האגעל קויהלען פון ביקסען און רעוואלווערן.

וואהרשיינליך האבען די באנדיטען בעשאסען דעם לאקאמאטיוו און דעם רעסטאראן־וואגאן, ווי עס ווייזט אויס האבען די באנדיטען געוואלט אפשטעלען דעם צוג און נאר בלויז דעם מאשיניסט איז צו פערדאנקען, וואס זייער פלאן איז ניטש געלונגען. אין רעסטאראן־וואגאן זענען אויסגעהאקט געווארען אלע שויבען. קיינער פון די פאסאזשירען איז ניטש פערוואונדעט געווארען. עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די באנדיטען זענען א גוט ארגאניזירטע רויבער־באנדע, וואס ווערט שוין לאנג געזוכט דורך דער פאליציי.

די פאליציי האט איינגעארדענט אן׳ענערגישען געיעג נאך די באנדיטען.

„נומערוס קלויזוס״ אויף יודישע אדוואקאטען אין ראוונע.

ראוונא (טעלעפאניש) אין ראוונא, וואס האט א בעפעלקערונג פון 50 טויזענד יודישע איינוואוינער געפינט זיך כד־חפל אין יודישער געשוואוירענער אדוואקאט און אין אפליקאנט. שוין זייט א לענגערע צייט, ווי איינינגע יודישע יוריסטען מיט אלע נויטיגע קוואליפיקאציע בעמיהען זיך צו בעקומען דאס רעכט אלס פריוואטע אדוואקאטען „אבראגאטא סאנדראווי״, אבער אהן ערפאלג. דאגעגען האבען לעצטענס אבער א רעכט צו בעקומען אוש נאגיצען ... קריסטליכע קאנדידאטען.

פראפעסאר קזשיזשאנאווסקי

וועגען די הלוואות פון באנק־הויז דילאן.

אין דער פאלעמיק מיט גראבסקי׳ן, רעדט פראפ. קזשיזשאנאווסקי אויך ארום די הלוואה, וואס איז אין זיין צייט געשמאלט געווארען אין דעם באנק־הויז פון דילאן אין אמעריקע.

פראפ. קזשיזשאנאווסקי שרייבט צווישען אנדערן:

אויף דער ניו־יארקער בערזע איז דילאן בעקאנט אלס א דייטשער באנקיר. דילאן האט זיך אין געשעפטען צו די באנקירען, וואס האנדלען איצט אונטער מיט פוילען, זעהר שטארק פערגרעסערט מיט די הלוואות פאר דייטשלאנד. דאס דערמאנטע באנק־הויז האט א ספעציעלען פארשטעהער אין בערלין, וועלכער פערנעמט זיך מיט די אייראפעאישע אונטערנעמונגען פון דער פירמע. די באנק־הויזער, וואס ווילען איצט געבען די הלוואה פאר פוילען, האבען דאגעגען אויסגעמיטען בערלין און אויסגעקליבען פאריז אלס ארט פאר די אונטערהאנדלונגען.

באלשעוויקעס ליקווידירען די חלוצים־פערמעס אין פאדאליען.

פאדאליער פויערים פראטעסטירען געגען אונרעכט פון זייערע יודישע חברים.

רינא, 1 מאי (יט״א) דא איז ערהאלטען געווארען א ידיעה פון פאדאליען, אז די קאמוניסטישע סעקציעס האבען איינגעפאדערט די חלוצים פון די פערמעס, צו פערלאזען זייערע זיץ־ערטער און משך פון 24 שעה און זייער אינווענטאר זאל פערסייפט ווערען אויף א ליציטאציע.

די חלוצים־פערמעס עקזיסטירען שוין אייניגע יאהר און די בעציהונגען צווישען די חלוצים און די ארטיגע פויערים איז זעהר א פריינדליכע.

די פויערים האבען ערקלערט, אז זיי וועלען בויקאטירען די ליציטאציע.

מזרח־באנק מיט 3 פראצ. דיווידענד.

ירושלים, 1 מאי (יט״א) אויף א פערזאמלונג פון דער „מזרחי־באנק״ איז פעסטגעשטעלט געווארען די דיווידענדע אין דער גרויס פון 3 פראצ.

עס איז אויסגעוועהלט געווארען א נייער דירעקטארען־ראט, און וועלכען עס איז צווישען אנדערע אויך ארייין שלמה׳ק ׳לעווין פון משיקאגא.

א שיכור וועט פערברענט פון בראנפען און א יוד האט א בלבול.

קאוונא. (י.ט.א.) אין שטעטעל ליסקעווע איז די טעג ארעסטירט געווארען דער יוד דרייערמאן, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין ערמארדען א קריסט, וועלכער איז צוזאמען מיט איהם געפאהרען אין דעם שטעטעל מזרעטש. הגם אליין ווייסען, אז דער קריסט איז געווען א מורא׳דיגער שיכור און ער איז געהיט פערברענט געווארען פון ספריט. ווערט דאך דער יוד אליין נאך ניטש בעפרייט. ווי דער יוד דערצעהלט האט דער קריסט זיך זעהר שטארק אנגעטרונקען און אויפן צוריק וועג איז ער געשטארבען אין וואגען.

טערקיי בראש פון באלקאן־בלאק.

געהיימער אפמאך צווישען ענגלאנד און איטאליען.

בעלגראד, 1. מאי (פאט) „פאליטיקא״ מעלדעט פון קאנסטאנטינאפעל: די בעמיהונגען פון טערקישען אויסערן־מיניסטער צו שאפען א „לאקארנא פון באלקאן״ און דאנאר אן׳עווענטועלען פערבאנד פון די באלקאן־מלכות הויבט אן א.צ.צוגעמען קאנקרעטע פארמען. קודם כל שטרעבט ער צו דערגרייכען א פערשטענדיגונג מיט יוגא־סלאוויען און דערנאך מיט בולגאריען און גריכענלאנד. די דערמאנטע צייטונג שרייבט, אז יוגאסלאוויען בעגריסט מיט צופרידענהייט די בעמיהונגען פון טערקישען אויסערן־מיניסטער, ווייל דערמיט וועט ציבראכען ווערען די איטאליענישע באריערע. דער קעניג אלעקסאנדער נופא האט געגומען דעם ענין און זיינע העגד ארייין. יוגאסלאוויען שטרעבט זיך אנצילעהנען אויף פראנקרייך און גלייכצייטיג אנצושטעלען ענגע בעציהונגען מיט דייטשלאנד.

קאנסטאנטינאפעל, 1 מאי (א.וו.) נעלבטען איז אנגעקומען קיין קאנסטאנטינאפעל א גרופע יוגא־סלאווישע שטאבס־אפיצירען, וועלכע וועלען זיך פערנעמען מיט דער פראגע וועגען שליסען א מיליטער־ואגגעמען צווישען טערקיי און יוגא־סלאוויען.

בערלין, 1 מאי (ספ.) „בערלינער טאגעבלאט״ מעלדעט פון אלבא־יען, אז דארט הערשט פאליטישע רוה. די אלארמירענדע ידיעות ... איבער אן אל באנישען מיליטער אונטער דער אויפזיכט פון איטאליענישע אפיצירען — שטימען ניטש מיט דער ווירקליכקייט.

דער אלבאנישער פרעמיער־מיניסטער האט בעשטימט אן׳ענגלישען אפיציר אלס הויפט־קאמאנדיר פון אלבאנישען מיליטער. די דאזיגע נאמינאציע האט אין די דיפלאמאטישע קרייזען ארויסגערופען א גרויסע צופרידענהייט.

„טאטען״ מעלדעט וועגען געוויסע איטאליענישע דלנות געגען יוגא־סלאוויען. און פיומע און מארווים זאל האבען ערקלערט געווארען בעלאגערונגס־צושטאנד. עס האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז אויף דער גרעניץ קומט פאר אן׳איבערגריפירונג פון מיליטער.

דער געוו. איטאליענישער פרעמיער ניטי ווייסט אויף דער נאהענטסטער ציצונג פון דער איטאליענישער רעגירונג פערלירען די בירגער־רעכט צוליב זיינע ארטיקלען, וואס ער האט פערעפענטליכט געגען דער איטאליענישער פאליטיק און יוגא־סלאוויען.

ווינע, 1 מאי (ספ.) די יוגא־סלאווישע צייטונג „ווערעמע״ לעגט ניטש קיין גרויסע האפנונגען אויף דער ענגלישער אינטערווענץ און דעם קאנפליקט צווישען איטאליען און יוגא־סלאוויען. זי מאטיווירט עס דערמיט, וואס צווישען ענגלאנד און איטאליען עקזיסטירט א געהיימער אפמאך. לויט פערשיידענע קלאנגען געפינען זיך אין דערמאנטען פאקט פאלגענדע פונקטען: 1) א פערשטענדיגונג בנוגע בעסאראביען, 2) ענגלאנד אנערקענט דעם איטאליענישען איינפלוס אויפ׳ן באלקאן, 3) א פערשטענדיגונג און דער פאליטיק אויפ׳ן נאהענטען מזרח, 4) א שותפות׳ע אקציע אויפ׳ן מיטעלענדישען ים בעת אן׳אנפאל און 5) מאנגער זאל אנערקענט ווערען צי שפאניען און דערפאר זאל שפאניען פערגוטיגען איטאליען מיט די באלעארישע אינזלען.

די ידיעה וועגען אדוו. גרוזענבערג׳ס דועל אויסגעטראכט.

רינא, 1 מאי (יט״א) דער בעקאנטער יודישער אדוואקאט גרוזענבערג האט ערקלערט דעם יט״א־פארשטעהער, אז די ידיעה, וואס איז לעצטענס פערשפרייט געווארען וועגען איהם, אז ער זאל כלומר׳שט ארויסגערופען און א דועל מיט דעם דירעקטאר פון יודישען סליב און רינא לאנדוי, איז אויסגעטראכט און פולשטענדיג אונבעגרינדעט.

עס קלינגט שוין איז גאנץ לאדז,
אז אלער ארט ביטעס, פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס און אלע געריכטס־פינאנס־אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטיטוציעס ווערען אמבעסטען, אמביליגסטען און אמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביורא „פאלאניא״ אלעיא 1 מאי 7.
וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער־אנגעלעגענהייטען דורך ה׳ לעאו שווייצער.
— איבערזעצונגען: האנדעלס־ און פריוואט־קארעספאנדענץ, קאנטראקטען. —
פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויפצומאנען מיט אייגענע קאסטען.

א
בילארד
אין א גוטען צושטאנד פרייזווערט צו פערקויפען.
צו ערפאהרען ביי ש. ענגעל, בערזשינער 4.

קוואליפיצירטער
רעליגיעזער פעדאגאגישער ערציהער און היגיענישער פערוואלטער, וואס האט געארבייט 4 יאהר אינ׳ם אינטערנאט אין העלענובעק אויף דעם געביט זוכט א ענליכען פאסטען.
צו ערפאהרען ביי ה׳ וואלף זילבערשטיין, פיעטריקאווער 20. 1802

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר הויט־ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע.
היילונג מיט קווארץ־שטראהלען און דיאטערמיע
Dzielna 9 (Narutowicza)
טעל. 28-98.
פון 8—10, 5—8. פרויען 3—4.

דרוק־מייסטער.
עס ווערט געזוכט צו זאפארטיגען איינטריט נאך אויסלאנד אן׳ערשטקלאסיגען מייסטער פאר דרוק - ווארען.
מעלדען זיך צמענטארנא 3a, וו. 16. 1578

Dr. Prybulski
זאוואדזקא 1 :— טעלעפאן 26-38.
וועגערישע האר־ און הויט־קראנקהייטען, מענער־שוואכע,
בעהאנדלונג מיט קווארץ - ליכט (האר - אויספאל) און רענטגען - שטראהלען.

Dr. med. Feldman
פרויען־ארצט און אקושער
נעמט אן פון $6^1/_2$—$3^1/_2$
Cegielniana 46, tel. 32-88.

Dr. med. Ludwik Rapeport
ul. Narutowicza 25 (דזיעלנא) Tel. 44-10
ספעציאליסט פאר נירען־, בלאז־ און הארן־קראנקהייטען

Dr. med. Braun
ספעציאל־ארצט פאר הויט־און וועגערישע קראנקהייטען און מענער שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ־ליכט (האר־אויספאל)
23 פאלודניאווא 23
טעל. 40-26
נעהמט אן פון 9—11 און פון 5—8 ד. אוועג.

טעגליך פאקען־זעצען
ווי אויך מיט שריאדעסטעווע
St. Felczer
B. JOSKOWICZ
פאלנאצנא Północna 4 טעל. 41-86
נעמט אן טעגליך פון 8—11 פריה און פון 4—6 נאכט.

ערעפנונג פון יריד אין פויזען.

פראצעס שאפירא-פארד ווערט בעניית דעם 1. יולי.

געעפענט דעם פויזנער יריד.

פויזען, 1 מאי (פאט) היינט 1 בײטאג איז אין גאלדענעם זאל פון ראט הויז געגעבען געווארען א פריהשטיק לכבוד די ערעפנונג פון פויזנער יריד. אין פריהשטיק האט זיך בעטייליגט דער האנדעלס - מיניסטער קוויאטקאווסקי, וואס איז געקומען צו פאהרען צו דער ערעפנונג ווי אויך געסט און די פארשטעהער פון דער ארטיגער מאכט.

פראצעס שאפירא-פארד

ווערט בענייט דעם 1. יולי ביי א נייעם ריכטער-קאמפלעט.

ניו-יארק, 1 מאי (יט"א) דער פארזיצענדער פון געריכט אין פראצעס פון שאפירא — פארד האט ערקלערט אז דער פראצעס וועט בעגינט ווערען דעם 1. יולי. דער פראצעס וועט פארקומען ביי א נייעם צוזאמענשטעל פון געשוואוירענע ריכטער.

מפלה פון די ענדעקעס

ביי די וואהלען צום שטאט-ראט אין אסטראלענקא.

ווארשא, 1 מאי (טעלעפאניש) ביי די וואהלען צום שטאט-ראט אין אסטראלענקא האט די ארבייטער-פארטיי (פאר-מעל'ס גרופע) בעקומען 11 מאנדאטען. די פעראייניגטע ליסטע פון די ענדעקעס און לאדעקעס האט נאר בעקומען 4 מאנדאטען. די יודישע ליסטע און די ליסטע פון פפ"ס האבען אויך בעקומען צו 4 מאנדאטען. די קאמוניסטען האבען בעקומען 1 מאנדאט.

דער מבול איז אמעריקא פערשטארקט זיך.

ניו-ארלעאן, 1 מאי (פאט) דער גויסגוס פון טייך מיסיסיפי פערברייטערט זיך אין די שטאטען ארקאנזאס און לאויזיאנא. דאס וואסער האט מיטגע-ריסען נאך צוויי וואסער-פערהאלטען און ווידער פערגאסען צוויי שטעט.

גרוסען פון לארד באלפור צו די קאלאניסטען פון „בלפוריה".

ירושלים, 1. מאי (יט"א) קיין ארץ-ישראל איז אנגעקומען א געשוויס-טער-קינד פון לארד באלפור, פרייליין לינא דוקזעל, אין בעגלייטונג פון מאיאר וואלטער עליאט, דער פארלאמענטארישער סעקרעטער אין שאטלאנד.

ד. געסט האבען בעזוכט די קאלאניע „בלפוריה" און איבערגעגעבען די קא-לאניסטען ווארימע גרוסען פון לארד באלפור.

לאיד דזשארדוש ווענען הערבערט סעמועל'ס צוריקקעהר צו דער ליבעראלער פארטיי.

לאנדאן, 1. מאי (יט"א) די ליבעראלע פארטיי האט איינגעארדענט א באנקעט לכבוד הערבערט סעמועל, וואס נעמט איצט איבער די לייטונג פון דער פארטיי. אויפ'ן באנקעט האט צווישען אנדערע אויך גערעדט לאיד דזשארדוש, וואס האט אנגעוויזען אויף סעמועל'ס פערדינסטען פאר א"י אין די 5 יאהר, וואס ער איז געווען נציב העליון און פערענדיגט, אז סעמועל, וואס קעהרט זיך איצט צוריק צו זיין פאליטישער טעטיגקייט אין דער ריכטיגער מאן אויפ'ן אמט פון א פיהרער אין דער פארטיי.

שטענדיגער פערמעגען-שטייער:

קאמוניקאט פון פינאנץ-ראט ביים פינאנץ-מיניסטעריום.

ווארשא, 1. מאי (טעלעפאניש) ווי מיר האבען שוין געמעלדען איז גע-טען אוועקנד פארגעקומען א זיצונג פון פינאנץ-ראט ביים פינאנץ-מיניסטעריום. היינט איז פערעפענטליכט געווארען א אפיציעלער קאמוניקאט פון דער זיצונג, אין קאמוניקאט ווערט געמעלדען, אז דער פינאנץ-ראט האט אין פרינציפ אקצעפטירט דעם שטענדיגען פערמעגענס-שטייער און עס איז אויסגעוועהלט געווארען א קא-מיסיע, וואס בעשטעהט פון גרח. פינאנץ-מיניסטער מיכאלסקי, דעפ. ליפשיצעוויטש, דירעקטאר עפשטיין און האלינסקי. די אונטערקאמיסיע וועט אויסארבייטען די גע-נויע פרטים פון דעם דערמאנטען שטייער.

גלייכצייטיג האט דער פינאנץ-ראט געפונען פאר געוואונשען ארויסצוזאגען זיין מיינונג, אז די הלואה איז איצט אונבעדינגט נויטיג צו פערשנעלערן די גויטע ווירטשאפטליכע ענטוויקלונג פון לאנד.

גרויסער רעגירונגס-פלאן פון בוי-טעטיגקייט.

ס'איז נאר א פראגע צי ס'וועט זיך אזוי לייכט לאזן רעאליזירן.

ווארשא, 1 מאי (טעלעפאניש) דער מיניסטער פאר עפענטליכע ארבייטען האט ארויסגעטראגען א פארשלאג וועגען א גרויסע בוי-טעמיגקייט פון דער רעגי-רונג.

לויט דעם ראזיגען פלאן זאל דאס דירה-געלד געשטעלט ווערען אין דער נאנצער הויך פון פאר דער מלחמה, דער-ביי זאלען די ווירטשאפטען נאר בעקומען 8 פראצענט. די איבריגע 40 פראצענט זאל צונעמען די רעגירונג אויף בוי-צוועקען.

שטרייקען איז לאקאוטען זאלען פערבאטען ווערען אין ענגלאנד.

לאנדאן, 1 מאי (אטע) די ענגלי-שע רעגירונג האט בעשלאסען צו מאכען איינינע ענדערונגען אין פראיעקט וועגען די מרייד יוניאנען. די ווילטיגסטע ענ-דערונג איז דער דער, וואס בעשטימט, אז דער לאקאוט פון די ארבייטס-געבער איז פונקט אזוי נישט דערלויבט און נישט געזעצליך, ווי דער שטרייק פון די ארבייטער. די ענגלישע רעגירונג וויל דערמיט געבען א בשותפות פון איהר אונ-פארטייאישקייט און מאכען א סוף צו די בעשולדיגונגען, אז דער דערמאנטער פראיעקט האט בדעה צו פאווארזירען געוויסע פארטייען און געזעלשאפטליכע שיכטען.

אטא בויער וועגען דעם זיג פון די סאציאליסטען אין עסטרייך.

ווין, 1. מאי (פט.) דער פיהרער פון די עסטרייכישע סאציאל-דעמאקראטען אטא בויער שטעלט פעסט, אז דער וואוקס פון די סאציאליסטישע שטימען איז מיט 7 פראצענט מעהר ווי אין יאהר 1920. איז געקומען א ראנג דער קלענער וויר-שאפטליכער פאלימוק פון די סאציאליס-טען אין ווינער שטאט-ראט. אטא בויער האפט, אז ביי די צווייטע וואהלען וועל-לען די סאציאליסטען שוין האבען א מעהרהייט אין פארלאמענט און איבער-נעמען די מאכט אין לאנד.

דער נצחון — שרייבט אטא בויער —

גרויסער ערפאלג פון לאדזער יודישע ארטיסטען אין דרום-אפריקא.

ספעצ. בעריכט פון יאהאניסבורג צום „לאדזער טאגעבלאט".

פון יאהאניסבורג (דרום-אפרי-קא) שרייבט מען אונז:

די יודישע ארטיסטען, וואס זענען אהער אנגעקומען, דערונטער די בעוואוס-טע זינגערין פרל. רות רעגע און דער דירינענט ה' בייגעלמאן פון לאדז, — זענען דא אויפגענומען געווארען מיט גרויס כבוד און פארט פון יאהאניסבורג זענען זיי בעגעגענט געווארען דורך א דעלעגאציע פון דער ארטיגער יודישער בעפעלקערונג מיט בלומען און מוזיק.

דער אונטערנעם צו די אויפפיהרונגען פון דער יודישער טרופע איז געווען אנ-אונגעהויערער. אלע בילעטען צו דער ערשטער פארשטעלונג זענען מיט 4 טעג פריהער שוין געווען אויסגעקויפט.

דאס „שטאנדארט" טעאטער איז גע-ווען איבערפולט. געשפילט איז געווא-רען די אפערעטע „קאזאקענ'ס באר" און די יאהאניסבורגער יודען, וועלכע האבען זוכה געווען צו זעהן כזה חן, און וויימען לאנג, יודיש טעאטער זענען געווען איבערגליקליך.

נישט קלענער איז געווען דער ערפאלג אין דער קריטישער געזעלשאפט. די ארטיגע ענגלישע צייטונגען האבען געב-ראכט שפאלטען-לאנגע, אויספיהרליכע רעצענזיעס, פול מיט לויב-געזאנגען פאר די יודישע ארטיסטען. עס מיינטען האבען די ענגלישע רעצענזענטען געלויבט די לאדזער זינגערין פרל. רות רעגע וועמענס בילד איז געגעבען געווארען ביי יעדער רעצענזיע.

צום צוזאמענפאהר פון דער יודישער פרעסע אין פוילען.

קאמוניקאט נומער 2.

אויף דער לעצטער זיצונג פון ארגא-ניזיר-קאמיטעט איז אויסגעארבייט געווא-רען דאס פראגראם פון פארשטייענדיגען צוזאמענפאהר, דאס פראגראם איז פאל-גענדע:

(א) עפענונג (בעגריסונגען).

(ב) בעריכטען פון די ליטעראטען-קרייזען און פעראיינען אין: ווילנא, ווארשא, לאדז, וואלין און ביאליסטאק.

(ג) בעריכטען פון די ערטער, וואו קיין פעראיינען זענען נישט פאראן.

ד) די מאטעריעלע לאגע פון דער פראווינציעלער פרעסע.

ה) ארגאניזיר-פראגען:

1) לאקאלע פעראיינען, 2) צענטרא-לער פעראיין, 3) סטאטוט, 4) מיטגלי-דערשאפט, 5) מיטגלידס-אבצאהל. 6) זשורנאליסטען-סינדיקאטען, 7) ליי-קאסע און אנדערע מינים הילף און אזוי ווייטער.

ו) פראפעסיאנעלע ענינים:

1) טאריפען, אויטאר-רעכט, 2) בעצי-הונגען צווישען דרוקער און זשורנא-ליסטען-פעראיינען. 3) די פארמען פון ארויסגעבען צייטונגען, פריוואטע און קאאפעראטיווע, 4) קארעקטורן, 5) אר-בעטסלאזיגקייט וכדומה.

ז) קולטורעלע פראגען:

1) קורסען פאר זשורנאליסטען, 2) אויסבילדען קארעקטארן, 3) חברים-גע-ריכט, 4) פראפעסיאנעלע עטיק, 5) ארי-טאגראפיע, 6) פרעסע-ביורא, 7) צענ-טראלער פרעסע-ארכיוו.

ח) די געזעלשאפטליכע און קולטורע-לע ראל פון דער יודישע פרעסע אין פוילען.

ט) אפיציעלער פרעסע-ארגאן פון צענ-טראלען זשורנאליסטען-פעראיין.

אויסער דעם וועט ווערען איינגעארד-דענט אן אויסשטעלונג פון אלע יודישע פעריאדישע אויסגאבען אין פוילען.

אלע זשורנאלי סטען-פעראיינען און צייטונגען ווערען געבעטען צוצושיקען דעם געהעריגען ביישטייער, וועלכער איז פאר זיי בעשטימט געווארען לויט'ן צירקו-לאר נומער 1.

פרעזידיום פון ווילנער ליטעראטען- און זשורנאליסטען-פעראיין.

פון ספארט-לעבען.

די נעכטיגע מייסטערשאפטס-פוסבאל-מעטשען פאר דער מייסטערשאפט פון דער פוילישער עכטרא-ליגא.

„ווארטא" (פויזען) — „י. פ. צ." (קאטאָ-וויץ) 1:0.

„פ. ק. ס." (טארן) — „יורזשענקא" (קראקא) 2:4.

„ווארשאוויאנקא" — „רוך" (קאטאָ-וויץ) 0:0.

דער מעטש „טוריסטען" (לאדז) — „פאלאניא" (ווארשא) איז צוליב דעם שלעכטען שטאנד פון שפיל-פלאץ נישט פארגעקומען, עס איז דאגעגען געשפילט געווארען א פריינדשאפטס-מעטש צווישען „טוריסטען" און „פאלאניא", וועלכער האט זיך געענדיגט מיט 2:1 לטובת „פאלאניא".

פובליקום צוליב רעגען-וועטער — ווע-ניג.

די אנגעזאגטע פוסבאל-מעטשען „טו-ריסטען" — „ל. ק. ס." און „ל. ק. ס. — לעגיא", איז צוליב דעם, וואס די ריכ-טער האבען די שפיל-פלעצער נישט אנערקענט פאר גינסטיג צום שפיל — נישט פארגעקומען.

פון רינג-קאמפען טורניר אין לאדז.

געסטען איז 2. טאג פון די רינג-קאמ-פען אין קינא „אפאלא" האבען געקעמפט 4 פאר.

די ערשטע פאר: פערעסטאגאו — קראטאן. פערעסטאגאו האט געזיגט אין דער 17. מינוט. לייגענדיג קראטאנ'ען מיט א סופלעס-גריף.

די צווייטע פאר: חיים מיכעלסאן — געסטרעם איז געפיהרט געווארען אין 8 רונדען, און נישט פערענדיגט געווארען.

די דריטע פאר: דעביע — בלומען. דעביע האט אין דער 8 מינוט געזיגט לייגענדיג בלומען דורך א פאדער-פאס גריף.

די פירטע פאר: שמשערבינסקי — סאלאר: אין דער 19. מינוט האט געזיגט שטשערבינסקי לייגענדיג סאלאר'ן דורך א ברוקפאראדע.

אבאנירט און לעזט דאס „לאדזער טאגעבלאט"

„גאלד, בלוט און פרויען"

דאס איז דער נאמען פון אונזער נייעם ראמאן, וואס האט זיך אנגעהויבען צו דרוקען

פרייטאג אין „לאדזער טאגעבלאט"

„גאלד, בלוט און פרויען"

פיהרט אריין דעם לעזער אין א לאבירינט פון אינטריגעס, אונטערערדישע פערשווערונגען, פערפלאנטערטע געהיימנישען פון פערשידענע אוואנטוריס-טען, וועלכע פערקנוילען אין דער נעץ פון פערברעכענס און שאנטאזש די פראמינענטע פאמיליעס און אנגעזעהענסטע פערזאנען.

„גאלד, בלוט אין פרויען"

שילדערט די ערגענריע פון א יודישען אריסטאקראט, וואס איז געזעסען אויפ'ן שטוהל פון איינער פון די חכמים מלוכה-אמטען איינגעקה'לט אין א מאנטעל פון כבוד, רוחם און פערעהרונג. אין דעם בלישטענדען, צו-ציהענדען גלאנץ פון רייכטום און עשירות, ארומגערינגעלט מיט ליבע פון זיינע קינדער, און שפעטער ווערט ער געשלייערט אין תהום פון עלענד און פערצווייפלונג און דערפיהרט צום וואנדער-שטעקען און בעטעל-ברויט.

„גאלד, בלוט און פרויען"

שילדערט דעם גרויסען, אונגעהוירען געראנגעל און קאמף צוליב א פרוי; שלעפט ארויס פון פינסטערן אבגרונד מענשען פון דער נאכט, וועלכע זענען גרייט פאר גאלד צו בעגעהן די גרעסטע פערברעכערישע טאט, צו פערפלעקן דעם נאמען פון די אונשולדיגסטע מענשען דורך פערראט, מסירה און בלבולים.

„גאלד, בלוט און פרויען"

ווייזט דאס אויסגעלאסענע לעבען פון דער אריסטאקראטיע און מאגנאטעריע. די וואונדערבארע, פערשווינדערישע באלען, דאנסינגס און קארנאוואל פייערונגען אין די הויכע פענסטער.

„גאלד, בלוט און פרויען"

שילדערט אין א שעהנער, זאנפטיגער, קינסטלערישער שפראך די שרעק-ליכסטע ענוים, די אויסטערלישע פייניגונגען, איבערמענשליכע אכזריות'דיגע טאטען פון אינקוויזיטארען, שפיאנען, סאדיסטען און פרוועהענישען פון דער אונקלארער וועלט, וואס זייער בלוט איז פערדארבען און זייערע הערצער און מוחות זענען פול מיט טייוועלשע פלענער און בעסטיאלישע פראיעקטען.

„גאלד, בלוט און פרויען"

ווייזט דעם מסירת-נפש פון א הייליגער אידעאליסטען, וואס זיינענדיג בעשאג-קען מיט דעם היילינען פייער פון בעגייסטערונג און התלהבות, מיט דרייסט-קייט, מוט און אונערשראקענקייט, נעמען זיי זיך פאר א ציל פון זייער לעבען צו בעפרייען די אומשולדיגע קרבנות.

דער ראמאן פערכאפט באלד ווי מען הויבט איהם אן צו לייענען!

ער צווינגט צו וועלען וויסען וואס ווייטער וועט געשעהן!

ער בינדט צו דעם לעזער צום גורל פון די העלדען!

לייענט טעגליך דעם ראמאן.

לאדזשער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר געהמט-אן פון 6 ביז 7 אין אוונט.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

,,Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16 :אדרעס
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

צוריק צום קאמף
מיט'ן ליטשניקעס - סיסטעם.

עס וואלט געווען א טעות צו מיינען, אז די פראגע פון איינפיהרען דאס ...ליטשניקעס-סיסטעם איז ענדגילטיג ערלעדיגט געווארען, אדער גאר, אז זי איז ...עלעזן געווארען אינ'ם זין פון די פאסטולאטען פון דער ברייטער עפענטליכקייט. ...דער אורטייל פון ווארשאווער געריכט, וואס האט, ווי עס איז געווען פאראויסצו...זעהן, פולשטענדיג איינגעשטימט מיט דער תביעה פון די טעלעפאן-קליענטען צו...ליב דעם, וואס יעדע ענדערונג פון טעלעפאן-אבצאהל קאן צושטאנד קומען ערשט ...א פריהערדיגער געגענזייטיגער פערשטענדיגונג, אדער מעלדונג. און די די...רעקציע האט נישט געהאט דאס רעכט צו העכערען איהם א פאסטעריארי, אויך ...וואס דער נייער טאריף האט נישט צוליב דעם ערשט-דערמאנטען מאטיוו און צו...ליב דער פעהלערהאפטער פארם פון דער מיניסטעריאלער פעראדנונג איבער דער ...באשטימונג צום טאריף קיין שום יורידישע קראפט — בעדייט בלויז א צוריקשטע...לונג פון דעם אלגעמיין אנערקענטען כלל, אז א געזעץ טערפליכטעט אויף דער ...צוקונפט און נישט אויף דער פערגאנגענהייט.

מיט דעם אורטייל האט די יוסטיץ בעצוואונגען די ווילקירליכע אינטערפרע...טאציע-מעטאדען פון דער לעצטער צייט און געוויזען, אז אפילו מיניסטעריאלע ...פעראדנונגען זענען אונטערגעווארפען דעם קאדעקס, וואס שטעהט העכער פון אלץ.

אבער נישט די דירעקציע און נישט מיעדזשינסקי האבען דערפון זיך ארא...פגענומען א מוסר-השכל אויף ווייטער. אויב די ערשטע פאסט-קאמוניקאטען און פירושים ...פון די האלב אפיציעלע ערקלערונגען צו דער ערשטער גרונד-פעראדנונג אין דער ...פראגע האבען בעוואוסטזיניג זיך בעמיהט פערטושען דעם שלעכטען איינדרוק און ...פערהוילען דעם ערשטען נישט-געלונגענעם שריט, האט דאך מין. מיעדזשינסקי ...באלד נאכ'ן אורטייל ערקלערט קאטעגאריש, אז די „ליטשניקעס" מוזען און וועלען ...איינגעפיהרט ווערען שוין אין נאהענטסטען קווארטאל. אויב צייטווייליג האט די ...דירעקציע געמוזט קאפיטולירען, האט זי דאך איהר פלאן נישט אויפגעגעבען, נאר ...בעצייטענס צונעמאכט און פערעפענטליכט א פרישען קאמוניקאט, אז דער נייער ...טאריף וועט פערפליכטען פון ערשטען יולי אן.

עס איז געווארען א פראגע פון אמביציע, א כחות-מעסטונג צווישען דער ...רעגירונג און דער געזעלשאפט. מען זעהט אבער נישט, אז די רעגירונג זאל רעאגי...רען אויף וועלכען עס איז אופן אויף דער אויפרודערונג אין דער געזעלשאפט, ...ווייל איהר שטילשווייגען זיין א סימן פון צושטימונג: שתיקה כהודאה!

די „ליטשניקעס"-געפאהר איז אלזא נישט בעזייטיגט. ביי דעם איצטיגען ...צושטאנד איז דאס נאר א פראגע פון צייט. עס איז נישט וויכטיג, צי דעם 1. יולי, ...אויגוסט, צי גאר אקטאבער — די דירעקציע און דאס פאסט-מיניסטעריום זענען ...פעסטשלאסען אין דער פראגע און וועלען זיך פאר קיין שום פראטעסטען נישט אב...שטעלען. סיידען די רעגירונג וועט זיך אריינמישען...

פון דער רעגירונג האבען מיר, ווי עס זעהט אויס, אמווענינגסטען צו ער...ווארטען. בלייבט נאר דער איינציגער וועג — ברענגען צום אויסדרוק די ...אקציע פון דער געזעלשאפט אין דער פארם פון א געוויסענהאפטען קינדיגען ...די קאנטראקטען.

דער וועג איז א פשוט'ער: די אונצופרידענע אבאנענטען דארפען אריינשי...קען דער טעלעפאן-דירעקציע א בריף, אז פון ערשטען יולי האלטען זיי דעם ...קאנטראקט פאר אויפגעלעזט, פיידען דאס ביזאיצטיגע טעלעפאן-סיסטעם וועט ...בלייבען אונפערענדערט.

מען מוז שטעלען די דירעקציע פאר א פשוט'ען חשבון, א חשבון פון טע...לעפאן-אבאנענטען, וואס זייער בודזשעט האלט נישט אויס אזא בעדייטענדע סומע ...פאר טעלעפאן-געברויך, און אזעלכע זענען דא ניינציג פראצענט. די רעאלע צי...פער דארף זי אבשרעקען און דאס נאר אין אנ'ענטשלאסענער פארם. דען סוף ...סוף מיינט דאך אויך די דירעקציע נישט די הגדה, נאר די קניידלעך.

אין יעדער זאך איז א קאאפעראציע און ארגאניזאציע דער בעסטער מיטעל ...צו דערגרייכונג, וואס וואלט איבערגענומען דאס אנפיהרען מיט די אויפקלערונגס...ארבייט צווישען די טעלעפאן-אבאנענטען און אדורכפיהרען די אקציע וואלט זיכער ...געקומען געקווארען מיט פרייד דורך דער עפענטליכקייט.

מאג. שלמה בוני.

א פראטעסט-מיטינג צווינגט פארד'ן
פערמאכען זיינע שפייז-קראמען אין דעטראיט.

...טראיט. (י.ט.א.) עס איז דא ...געהאלטען געווארען א פראטעסט-מי...טינג, אין די שפייז קרעמער פון מישיגאן... ...געגען הענרי פארד דערפאר וואס ...ער האט געעפענט מאסען-שפייז-קראמען ...וואס קאנקורירט מיט די ארטיגע סוחרים; ...דער מיטינג איז געווען זעהר צאהלרייך ... דער ערשטער אויסדרוק פון ...פראטעסט איז געווען דאס, וואס דער ...מיטינג האט אויסגעקליבען א יוד ...אויף דער נאמען-צעהר: ה' דוד בראון. דעם ...אויפגער פון רעליעף דרייוו פון ...דעטראיט".

...די צייטונגס-קארעספאנדענטען, וואס ...זענען אנוועזענד געווען אין געריכט ביים ...פראצעס פארד-שאפירא, זענען אויך גע...קומען צו דעם פראטעסט-מיטינג צו בע...ריכטען פאר זייערע צייטונגען.

...דעם פראטעסט מיטינג זענען אנ...וועזענד געווען ארום צוויי טויזענד קרע...מער. אונגעפעהר 90% פון זיי זענען קריס...טען, וועלכע פארד האט געהאלטען ביים רואינירען מיט זיין קאנקורענץ.

דוד בראון האט אין דעטראיט א גע...וויסע צאהל געשעפטען. פארדס קאנקו...רענץ האט איהם געטראפען פונקט אזוי ווי אנדערע און ער האט גלייך מיט אנ...דערע אנטייל גענומען אין דער בעוועגונג געגען פארד'ן. דאס אויסוועהלען פון ה' בראון אלס פארזיצער האט גע...טראגען א דעמאנסטראטיוון כאראקטער, די פערזאמלטע האבען איהם געמאכט אנ'אוואציע.

צו דער פראטעסט-פערזאמלונג איז אויך געקומען א פערטרעטער פון פארד'ן ה' טעיפול. ער איז געזעסען די גאנצע צייט און האט אויסגעהערט די אטאקעס אויף פארד'ן. דאן האט ער געבעטען דאס ווארט און פון דער טריבונע האט ער ערקלערט, אז ער איז בעפולמעכטיגט צו זאגען, אז פארד וועט שליסען זיינע קראמען אין דעטראיט.

...יעהריגער שוחט געראטעוועט פון הענגען זיך.

...יארק. (י.ט.א.) דער 70-יעהריגער שוחט ר' אברהם סליפקין, האט ...א פערזוך צו נעמען זיך דאס ...לעבען דורך הענגען זיך אין באדצימער. ...מען האט בעוויזען דעם אלטען ...ארויסצונעמען פון דער געמאכטער תליה נאך איידער ער איז דערשטיקט געווארען.

ווי עס ווערט ערקלערט, לייד דער זקן פון אנ'אומהיילבארער קראנקהייט און דאס זאל איהם האבען געטריבען צו בעגעהן זעלבסטמארד.

יעדער, וואס טראגט די גומי-אבצאסען „BERSON" אין זוילען — — פערזייכנט אין זיך דאס אנגענעהמע מיט'ן נוצליכען, ווייל זיי מאכען אנ'עלעגאנטען, עלאסטישען, רוהיגען און דויערהאפטען גאנג.

דערגרייכט א מאקסימום צופרידענהייט און נוצען,

ווייל עס שיצט דאס געזונד און די נערווען און ס'שפארט די שיך. —

עס פערבעסערט דעם אייגענעם און מלוכה-בילאנס

ווייל מען קויפט די ערשטקל. און ביליגע, אינלענדישע אויסאר-ביימונג

1801

אקציע פון פיק"א פאר ארבייטסלאזע

ירושלים. (י.ט.א.) דער דירעקטאר פון פ.י.ק.א. ה' פראנק האט מיטגעטיילט, אז כדי צו לינדערן די ארבייטסלאזיגקייט וועט די פ.י.ק.א. דורכפיהרען בעוואסערונג-ארבייטען אין פערשידענע פונקטען פון לאנד ווי אויך א שאסיי ביז שוני. ביי די דאזיגע ארבייטען וועלען געפינען בעשעפטיגונג 75 ארבעטסלאזע.

די ווערק
פון ס. יושקעוויטש.

דער קאמיטעט, וואס איז געגרינדעט געווארען מיט דעם צוועק ארויסצוגעבען די ווערק פון דעם פערשטארבענעם, ווענדעט זיך צו די יודישע טעאטערן, ווי אויך צו די רעדאקטארען און ארויסגעבער פון יודישע צייטונגען און בעט זיי געדענקען, אז די ווערק פון דעם דיכטער זענען די איינציגע ירושת און עקזיסטענץ-קוועלע פאר דער פאמיליע. וועגען דעם רעכט אויפצופיהרען די פיעסען און דרוקען זיינע נאוועלען אדער ראמאנען בעט מען זיך צו ווענדען צו דער פרוי ב. יושקעוויטש, אין פאריז, 48 ריו דע מאטורען.

דער יודישער אנטיסעמיט
און דער כוליגאנישער פילאסעמיט.

(א בריף פון פאריז)

פון י. שעכטמאן.

אין די יודישע קרייזען פון פאריז קאכט איצט וועגען א דיסקוסיע אין דער היגער רוסישער פרעסע אין שייכות מיטן נייעם בוך פון בעקאנטען רוסישען מאנארכיסט וו. שולגין;

דער בוך „דריי רעזידענצען" בעהאנדעלט די יודישע פראגע אין רוסלאנד. איז שעהן און ארגינאל געשריבען. אבער אויף יעדער שורה פילט מען קלאר און בולט, אז דער מחבר איז קראנק אויף יודען. דער שאטען פון יודען רודפט שולגינען אויף יעדען שריט און טריט און ווערט ביי איהם משוט א מאניע.

נאכדעם ווי מ'לייענט איבער שולגינס בוך, בלייבט דער איינדרוק, אז יודען זענען דער צענטער, ארום וועלכען ס'דרעהט זיך גאנץ רוסלאנד.

... שארפע פאלעמיק אין דער פרעסע האבען ארויסגערופען שולגינס פאליטישע אויספיהרען. אין דער פארם פון א שמועס מיט אנ'אנאנימען רוסישען יודען „ליבעראליסט" ענטוויקעלט שולגין זיין „פאזיטיווען פראגראם", ווי אזוי צו פערענטפערן די יודישע פראגע אין רוסלאנד.

זיין פראגראם איז גאנץ קורץ און משוט „עוואקואציע": אלע דריי מיליאן יודען פון רוסלאנד און אוקראינע מוזען אוועק פון רוסלאנד. און ניט שפעטער, נאר טאקי באלד: אנהויבען שוין איצט און ענדיגען די עוואקואציע אין 5 יאהר ארום.

אפילו דעם וועג פון „עוואקואציע" האט שולגין א גרייטען: פריהער מיזען אלע יודען זיך אפטראגען קיין קרים, וואו די באלשעוויקעס וועלען זיך — א דאנק דער סטראטעגישער לאגע פון דעם האלב-אינזעל — האלטען לענגער ווי ערגעץ וואו אנדערש. און דערנאך וועלען זיי זיך זעצען פאמעלעך אויף שיפען — צו 8,000 מאן א טאג, אזוי האט אויסגערעכנט שולגין, — און בכלל אפפאהרען פון רוסלאנד. וואוהין? קיין פאלעסטינא, צי אין אנדערע לענדער — דאס איז שולגינען גאנץ גלייכגילטיג. אבער פון רוסלאנד מוזען זיי זיך אפטראגען, — דאס איז דער עיקר. אנדערש וועט מען זיי ביי דער אומפערמיידליכער מלוכה-א... פערקערעניש אלע אויסקוילענען ווי קאפוניסטען.

האט זיך געפונען א יודישער פובליציסט און פלי-טואר, וועלכער האט זיך בעהענדעלט מיט א „בריף אין רעדאקציע" פון דער מאנארכיסטישער צייטונג „וואזראזשדעניע". דאס איז — דר. פאסמאניק.

זיין נאמען איז גוט בעקאנט דער יודישער עפענטליכקייט. א געוועזענער ציוניסט, א געוועזענער מיטגליד פון רוסישען ציוניסטישען מרכז, איז ער, זינט דער רעוואלוציע פון יאהר 1917, אלץ מעהר פערבונדען מיט די רוסישע „פאטריאטישע" רעכטע קרייזען, און א „קאדעט" געווארען אנ'אנהענגער פון גענעראל דעניקין, דערנאך פון גענעראל וראנגעל און איז סוף כל סוף געווארען אנ'איבערצייגטער מאנארכיסט, א חבר פון שולגינען, סטרווע, אלעקסינסקי און אפילו מארקאוו דעם צווייטען און א חסיד פון גרויספירשט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש צוזאמען מיט ניקערמאנען, מאנדעל און לאנדוי האט ער נאך אין יאהר 1922 געשאפען די איינציגע יודישע מאנארכיסטישע גרופע, די „פאטריאטישע פעראייניגונג פון רוסישע יודען" (פאטער-לאנדישע פעראייניגונג פון רוסישע יודען).

דאס איז א בריף פון א פעריאושטען מענשען. דעם אנטיסעמיטיזם אליין געפינט פאסמאניק פאר א גאנץ נאטירליכע זאך. נארמאל איז דער „אנטיסעמיטישער מענש", א זעלטענער אויסנאם בילדעט דער ניט-אנטיסעמיט. און קעגען דעם, וואס דער גאנצער בוך פון שולגינען איז דורכגעדרונגען מיט אנ'אינטענסיווער שנאה צו יודען, פראטעסטירט פאסמאניק גאר ניט.

— אבער, — בעט ער זיך רחמים ביי שולגינען, — פון אנטיסעמיטיזם ביז פאגראמען איז דאך זעהר א ווייטער דרך. און שולגין סטראשעט די יודען מיט פאגראמען, אויב זיי וועלען בעצייטענס ניט פערלאזען רוסלאנד אין עטליכע יאהר; הייסט עס, אז זיי וועלען אויסגעקוילעט ווערען, אז די נייע אנטי-באלשעוויסטישע רוסלאנד וועט געבויט ווערען אויף יודישע בלוט!..

שולגין האט אין דעם זעלבען נומער פון „וואזראזשדעניע" געענטפערט פאסמאניקען, ער האט אנגעהויבען דערמיט, וואס ער האט פערוואנדעלט פאסמאניקען אין אנ'אנטיסעמיט און זיך אליין אין א פריינד, וואס זארגט פאר'ן גורל פון די רוסישע יודען, ער לייקענט קאטעגאריש אז פאסמאניקס פילאזאפיע וועגען דעם „נארמאלען אנטיסעמיטישען מענשען", ער, שולגין, אנערקענט עס נישט, „איך פיהל אין א זעהר שווארצער מאס דאס, וואס די פראנצויזען רופען אן רא-סען-האס, ד. ה. דעם ראסען-קעגענזאץ, — שרייבט שולגין. — דאס איז מן התמה דערפאר, ווייל נאך פון מיין שולצייט האב איך געהאט נאהענטע יודישע פריינד. איך פערשטעה ניט. פארוואס זוכט מען אין יעדען יודען דעם יהודה איש קריות און מען פערגעסט, אז די איבעריגע 12 אפאסטאלען זענען אויך געווען יודען מיט איין ווארט — פאסמאניק איז א גרעסערער אנהענגער פון די אנטיסעמיטען איידער שולגין...

פארוואס-זשע וויל ער אבער „עוואקואירען" אלע יודען פון רוסלאנד? איז די תשובה גאר א פשוטע: טאקי ווייל ער זארגט פאר די יודען און וויל נישט אז זיי זאלען פאלען א קרבן פאר פאגראמען. ער שולגין, ווייס שוין, „אז די יודישע מאסען אין רוסלאנד האבען פיינט די קאמוניסטען און די רעוואלוציע ניט ווייניגער ווי די רוסישע בעפעלקערונג. אבער די רוסישע מאסען ווייסען עס ניט און קענען אויסקוילען אלע יודען. און ווייל די יודען זענען בלינד און ווילען ניט פערשטעהן די דאזיגע גרויסע סכנה, מוזען מיר, רוסען, זארגען און טראכטען פאר ביי-דע". דעריבער האט ער פערגעלעגט זיין „רעצעפט".

אויב פאסמאניק גלויבט, אז דער „רע-צעפט" איז אנ'אויטאפישער, איז שולגין מסכים אויך אויף אנ'אנדער אויסוועג: די יודען מוזען בעווייזען ניט מיט ווער-טער, נאר מיט מעשים, אז זיי זענען שונאים פון די באלשעוויקעס. זיי מוזען אויף אזוי פיל אקטיוו אינטערעסירען די אנטי-באלשעוויסטישע כוחות, אז אפילו די ברייטע רוסישע מאסען זאלען דער-זעהן, אז יודען זענען אנטי-באלשעוויקעס און דעם אנטי-באלשעוויסטישען לאגער זאל נאר זיין כמעט א גרויסער פראצענט יו-דען, ווי ס'איז אמאל געווען ביי די באל-שעוויקעס; „דעמאלט וועט די פייכאלא-גישע אטמאספערע, ברוך השם, ווערען ריינער", — זאגט צו שולגין. קיין שום אנדער וועג עקזיסטירט נישט. אדער זיך „עוואקואירען" אדער צושטעהן צו שולגינס קאמפאניע.

די דעמאקראטישע רוסישע פרעסע איז, פערשטעהט זיך, ניט מסכים מיט בעידענס מיינונגען; — „די מאכט, וואס וועט קומען נאך די באלשעוויקעס, מוז שיצען איהרע יודישע בירגער", — דער-קלערט דער ארגאן פון מיליוקאוו, די „פאסלעדניא נאוואסטי". דאס איז דער איינציג מעגליכער און דעמאקראטיש אויסגעהאלטענער שטאנדפונקט.

און מערקור הערט עס, ווי דעם קאטער...

(פעליעטאן) פון ז. שאכ.

אין גריכענלאנד, ווייסט איהר דאך מן הסתם, האט אמאל געלעבט א פאלק מיט נארישע פילאזאפען, וואס האבען געגלויבט באמונה שלמה, אז אויפ'ן אלימפ וואוינט א כאלאסטרע געטער, וואס זי-צען אויפ'ן שפיץ בארג און רעגירען מיט דער וועלט. צווישען דאזיגע „גע-טער-געזינדעל" האט זיך געפונען איי-נער, א לעבעדיגער יונג מיט א שארפען מוח און לאנגע קלעפיגע הענד. דאס איז געווען מערקור — דער גאט פון גנבים און סוחרים.

די גריכען האבען אזוי ארום געגלויבט, אז דער זעלבער גאט, וואס בעהיט און בעשערעמט די גנבים פון א שלעכטע אויג איז אויך מגין אויף די סוחרים, אז עס זאל זיי חלילה נישט געשעהן קיין שלעכטס. די סוחרים האבען געהאט א גרויסען גאט אויפ'ן עלימפ מיט א גנבה'שע הצלחה.

זינט אבער אנגעקומען אנדערע צייטען. די „געטליכע כנופיה" אויפ'ן עלימפ איז פערשוואונדען געווארען. ס'איז פון זיי נישט איבערגעבליבען קיין שריד ופליט. נאר איין-איינציגער האט זיך מיט פערשידענע תחבולות ארויסגעדרא-טעוועט פון דער אלגעמיינער פערניכטונג און איז געבליבען עד היום. איהר פער-שטעהט דאך שוין אליין, אז דער איינער איז מסתמא געווען — מערקור דער גאט פון גנבים און סוחרים. דער דאזיגער גנב'שער גאט האט פערשטאנען זיך צו-צופאסען צו די נייע פערהעלטנישען און ארויסקריכענדיג פון עלימפ, האט ער זיך אריינגעגנב'עט אין די פאלאצען פון שקלאפען-הענדלער, אין די קאיוטעס פון ים-רויבער, אין די שטיינערנע בורגען פון ריטערטום און מ'שפוטעס, אפילו — אביסעלע ווייטער אויך... און דערט האט ער אנגעמאכט א גאנצע איבערקעה-רעניש. די פירשטען און גראפען אשר לא ידעו את מערקור, וואס האבען דעם דאזיגען תכשיט נישט געקענט פון די אמאליגע צייטען, האבען איהם אפגעגע-בען כבוד און עהרע און עס האט איהם אנגעהויבען געהן בנחת, ווי אויפ'ן עליפמ. ווייל מערקור, מוזט איהר וויסען, איז געווען דער קלוגסטער יונג צווישען די געטער, א ממזר'דיגער גאט, וואס האט שוין דעמאלט געוואוסט דעם סוד, אז מ'מאכען א לעבען קאן מען נאר פון גנבה. און דאס נישט מיט'ן וויטריך און מיט דער לאיב-זעג. אין דער צייט, ווען די בני נח האבען איבערגענומען ביים יודי-שען פאלק די עשרת הדברות מיט'ן לא תגנוב, טאטש נישט צו שליסען חבר'שאפט מיט פראסטע מערוויכעס. די פשוט'ע דעמאקראטישע גנבים זענען געבליבען אהן א גאט און אהן א גואל. דאס זעל-בע איז אויך געשעהן מיט די סוחרים. צו זיי האט ער שוין גאר אויסגעלאזט דעם כעס.

מערקור איז, פערשטעהט איהר מיך, געווארען אנ'אגיטאטאר און א קאמבינא-טאר, א קריטיקער און פאליטיקער, א רעדנער און רעצענזענט, נאר דאס בעס-טע איז ביי איהם געווען — די מלוכה-שיטעל. דא האט ער זיך געפיהלט, ווי א פיש אין וואסער. און דא האט ער טאקע זיין גאנצען כעס אויסגעגאסען אויף זיינע אמאליגע שעפעלעך — אויף די סוחרים. ער האט זיי פערגעשעכלט אלס די שעדליכסטע בריאות אויף דער וועלט. דאס זענען אמת'ע גנבים — האט ער געשריגען. מ'דארף זיי עוקר זיין מן השורש. נישט לאזען דעם קאפ אויפ-הויבען. און, אז מערקור זאגט, מוזט איהר וויסען, האט מען געגלויבט.

אויף די סוחרים האט זיך אנגעהויבען שיטען א מבול פון רדיפות. יעדען טאג האט מען צוגעטראכט אנ'אנדער שטייער, יעדען טאג אנדערע גזירה. און מערקור איז זיך דערווייל געזעסען אין קאבינעט און געקאמאנדעוועט די מלוכה און די איינגענע טאשען.

וואס ווייטער די סוחרים זענען גע-ווארען אלץ פעטער און ברייטער איז געווארען מערקור. וואס שלעכטער עס איז געווארען דעם האנדעל—אלס בעסער איז געגאנגען מערקור'ן. סוחרים האבען פערמאכט די געשעפטען. בענק האבען זיך ליקווידירט, פאבריקען האבען זיך געשלאסען, וואלוטע האבען געקראכט— מערקור איז געזעסען ביי זיך אין קאבי-נעט און געלאכט. אויף די חורבות פון אמאליגען האנדעל האט ער ענטוויקעלט די שפעקולאציע. מען מוז ראטעווען די מלוכה. די וואלוטע פאלט — האט ער געשריגען, איך האב אנ'עצה, גיט מיר א קאנצעסיע אויסצופיהרען תבואה. איך וועל אייך ארויסברענגען דערפאר דאלארען און פונטען, שווייצער-קען און שאקאלאד און איטאליענישע לירעס מיט רומענישע איריסען.

מערקור איז געווארען דער גואל פון די פינאנצען. ער האט ארויסגעשיקט די תבואה פון לאנד. ס'איז געווארען א יקרות אויף ברויט און קארטאפעל און טרעפלע וואלוטע האט מען אלץ נישט געזעהן. און אז מען האט אמאל מער-קור'ן א פרעג געטון, ווי האסטו די אוצרות, וואס דו האסט געזאלט ארייג-ברענגען אין לאנד אריין, האט ער אלע-מען אזוי דעם קאפ פערדרעהט, אז מען האט איהם נאך בעדארפט ארעשט צאה-לען.

אין מיין זכות — האט ער ג'טענה'ט — האט איהר ענטוויקעלט דעם עקספארט, אונזער תבואה איז בעריהמט אויף דער וועלט. אונזערע איינער האבען זיך קונה שם געווען. מ'רייסט זיי ממש פון די הענד, אלע ווילען נאר אונזערע אייער, אונזערע חזירים האבען די אמת'ע מארקע. אונזערע אקסען זענען די בעסטע און אונזערע בהמות האבען נישט קיין גליי-כען. און מיינט איהר אפשר, אז דאס איז א קליינער פערדינסט פאר'ן טשעקאלאנד. א שם, מיינט איהר, האט ער גע'טענה'ט — מאכט זיך דאס גלאט אזוי. ס'האט מיך אפגעקאסט ממון און דמים. איהר דארפט מיר נאר שטיצען, ווייל מיר מו-זען פערשפרייטען אונזער הירשאפטליכע עקספאנסיע אויף דער וועלט.

עולם האט איינגעזעהן, אז ער איז טאקע גערעכט און מערקור האט בעקו-מען ספעציעלע סובסידיעס צו עטעגען אגענטורען און קאנטארען אין אויסלאנד.

איהר ווילט וויסען דעם סוף?

— דער סוף וואלט געווען זעהר פרעה-ליך, ווען ער וואלט נישט געזען אזוי טרוי'עריג.

מערקור איז געווארען וואס אמאל רייכער. דאס לאנד — וואס אמאל ארימער. האט ער געהאלטען אין איין עצה'נען. אז מען זאל רעטען די הויט פון די סוחרים, דאס זענען גנבים — האט ער געהאלטען אין איין שרייען. און גנבים איז דאך א מצוה אויסצוראטען. האט מען געריסען און געשליסען פון טויט און פון לעבעדיג. יעדען טאג האט מער-קור צוגעטראכט א נייע גזירה, יעדען טאג א נייען שטייער, יעדע שעה א פרישע רא-נינג. די מלוכה-קאסע איז אבער געבלי-בען פוסט און לער, ליידיג און וויסט, אנ'אמת'ער תוהו ובוהו, ווי אין בסוף שטעהט.

ערשט, אז מ'האט זיך געכאפט און ארומגעזעהן, אז אזוי קאן שוין ווי-טער נישט געהן. דאס ציגעלע געהט שוין מאכען א פגר, האט מען זיך אנגע-הויבען צו פערטראכטען אויף דעם רע-טעניש.

מה, פאר וואס — האט מען זיך גע-פרעגט, ליגט דער האנדעל אין דר'ערד אלץ איז פערווארימט און בדיל חדל גע-ווארען. נאר מערקור מיט זיין חברותא ווערען פון טאג צו טאג רייכער און רייכער.

האט מען זיך אנגעהויבען צו גריבלען און חוקר ודורש זיין: ווער? וואס? און ווען? איז מען דערגאנגען — מער-קור! דער אמאליגער גאט פון גנבים און סוחרים האט זיך דאס ארייגנגב'עט צו אונז און פיהרט אונז אלעמען בא דער נאז.

און דעמאלט איז געפאלען דאס ווארט פע—נא—ציע.

נאר מערקור, חמוש אויס הערט עס ווי דעם קאטער.

ווי אזוי זלאטע די „רביצין" איז אויפגענומען געווארען אין אמעריקא.

מיט איינציגע טעג צוריק איז אנגעקומען קיין ניו-יארק די פריערדיג-בערוהמטע זלאטע רובין און איז גלייך פארפארען אין איהר אמאליגע וואוינונג אין דעם הויז, וואו זי האט צוזאמען געוואוינט מיט'ן ראדזימינער רבי'ן.

נו, נו האט זיך עס א ביסעל אפגערעדט אין אידישען ניו-יארק. די גאס איז געווען שווארץ פון יודען און יודענעס, חסידים און סתם נשים צדקניות, וואס האבען אויסגעקוקט אלדאס ביז אויף דער חצופה און איהר געמאכט אזא סקאנדאל, אז זי האט זיך קוים בעהאלטען צו פערהיטען מיט'ן לעבען, פערבאריקאדירענדיג זיך אין א מעבעל-געשעפט, וואו זי האט פלומר'שט בעשטעלט ניי מעבעל פאר איהר וואוינונג.

דער ווירט פון הויז, וואו זלאטע האט געוואוינט פאר איהר אפפאהרען קיין איירעפא האט איהר גאנץ שעהן אפגעזאגט די דירה און זלאטע איז געווען געצוואונגען צו געהן צו איהרע אמאליגע גוטע פריינד די הערשקאוויטשעס זיך דארט איינצוקווארטירען. אבער אויך די לעצטע האבען נישט געוואלט האבען פאר זייער הויז א שטענדיג אנגעלויף פון נייגיריגע און האבען איהר אויך אפגעזאגט און אזוי האט זלאטע געוואנדערט פון ארט צו ארט, בעגלייט פון יודענעס און שיימלער, וואס האבען איהר אנגעמאלטען א פולען הויקער אין יודען חסידים, אנהענגער פון ראדזימינער און סתם אוינע, וואס זענען אנגעדראהעלט אויף דער יצר-הרע'טע.

אינטערעסאנטע סצענעס און בילדלעך.—זלאטע רובין גרויסט זיך מיט'ן „לאדזשער טאגעבלאט"...

(א בריף פון ניו-יארק, ספעציעל צום „לאדזשער טאגעבלאט")

פון ג. אייזנער.

עס איז אינטערעסאנט, אז די הערשקאוויטשעס זענען פריהער געווען מיט זלאטע'ן גאר נאהענטע גוטע פריינד. זיי האבען איהר אפילו געשדכנ'ט א שידוך, וואס האט שוין געהאלטען ביי אפגעשלאגען ווערען, אבער אינמיטען דרינגען האט זי זיך אויפגעבלאזט און א פאהר געטאן קיין ראדזימינא זיך לאזען מיט'ן רבי'ן.

אויסנוצענדיג די געלעגענהייט האב איך זיך דורכגעשטופט דורכ'ן נייגיריגען עולם, בין ארויין אין מעבעל-געשעפט, וואו זלאטע האט זיך געפינען און זיך פאר איהר פארגעשטעלט אלס קארעספאנדענט פון „לאדזשער טאגעבלאט".

אין תחילת האט זלאטע גארנישט געוואלט רעדען. זי האט בלויז געזאגט, אז צוליב די ווארשאווער יודישע צייטונגען האט זי דעם פראצעס פערשפילט, אבער אז זי האט דערהערט „לאדזשער טאגעבלאט" האט זי זיך א ביסעל בערוהיגט און געזאגט צו מיר:

— אויב איהר זענט א קארעספאנדענט פון „לאדזשער טאגעבלאט", נו ווייסט איהר דאך יא דעם גאנצען אמת, דארף מען מיך דא אזוי בעפאלען?

— נו, יא, אודאי דארף מען עס נים, זאג איך.

רא רופט זיך אבער אן זלאטע צו מיר:

— זעהט איהר, פאניע קארעספאנדענט. איך בין געקומען קויפען מעבעל, האט עס מיין קלוגער מעבעל-סוחר א זאג געגעבען צו די דורכגעהענדיגע, אז איך געפין זיך ביי איהם און געשעפט איז אזוי ארום מאכט ער זיך א רעקלאמע.

דער מעבעל-סוחר שווערט און פערענטפערט זיך, אז ער איז גארנישט שולדיג. זלאטע אבער בלייבט ביי ס'איהריגע. איך פערשטעה דאך, טענה'ט זי, אויך אנ'עסק. פעטער, מ'קען אייך!

ענדליך הערט זלאטע אויף צו רעדען וועגען אנגעלויף, רופט מיך אוועק אן א זייט און זאגט צו מיר:

— איהר ווייסט דאך יא דעם אמת, אז איך האב געזעצליך חתונה געהאט מיט'ן רבי'ן. איך האב דאך די כתובה, אבער ער האט בלויז געמיינט מיינע 3 טויזענד דאלאר.

— אבער — גיט זי צו מיט א שמייכעלע. איך האב פארט אויסגעפיהרט ס'מיינינגע. קיין רבי וועט ער שוין מעהר נישט זיין.

אין איהרע אויגען בעווייזט זיך א פייערל פון נקמה און א לילטוגע צופרידענהייט צוגיסט זיך איבער איהר פנים, — ער איז שוין אוים רבי. א, מען קען איהם שוין איצט גוט אין ראדזימינע!

ווי מיר שמועסען אזוי גיט איהר עמיץ א שלעפ פאר'ן ארבעל. איך קוק זיך אום, א יונג מיט א גערייזעלטער שווארצער בארד שטעהט געבען מיר און זאגט מיר אויפ'ן אויער: גלויבט איהר נישט דער חצופה, ס'איז נישט אמת, אז מען האט איהם געמאכט פאר אוים רבי, ער איז ווייטער רבי, ווי געווען. למען השם גלויבט איהר נישט!

איך געזעגען זיך מיט זלאטע'ן. זי זעצט זיך אויף א טעקסי און פאהרט ערגיץ וואו אוועק. אבער אויסער דער אויטא ווערט נאך פון ארט, ווערט א געשריי, א הורא, צוויי חסיד'ישע ווייבער אין שייטלען שרייען און קרומען זיך:

— די רבי'צין — זעהט נאר דא די שעהנע רבי'צין מיינע! נישט אנדערש ווי א רבי'צין האט זיך איהר פערוואלט זיין! נו, מאמער איז א מענש א מבין!

זלאטע איז געווארען בלאס. זי האט זיך גארנישט פארגעשטעלט, אז „אמעריקא" איז אזוי אינפארמירט וועגען אלץ, וואס איז פארגעקומען אין פשעמישל און אין ראדזימינא.

איך האב נאך געכאפט איהר לעצטען בליק און איהרע לעצטע ווערטער:

— נו, איהר ווייסט דאך יא, זאגט זי, אז דאס „לאדזשער טאגעבלאט" ווייס יא דעם גאנצען אמת...

ניו-יארק, 15. אפריל.

ענטפלעקט א פאמיליען-סוד
וואס איז 22 יאהר געווען פערבארגען פאר דער וועלט.

טראגעדיע פון א יודישער פאמיליע אין ניו-יארק.

די סענסאציע פון טאג אין ניו-יארק איז איצט די געשיכטע מיט דער פאמיליע בעליק.

מיט 22 יאהר איז א בעוויסטער יוד אין ניו-יארק ח' בעליק 43 יאהר אלט, געבליבען אנ'אלמן און חתונה-געהאט מיט א יונגער אלמנה פון א יאהר 30, וועלכע האט א מיידעלע פון 9 יאהר פון איהר ערשטען מאן.

אזוי ווי בעליק האט פון זיין ערשטער פרוי קיין קינדער נישט געהאט, האט ער דער פרוי'ס טאכטער'ל, רייזעלע, זעהר ליב בעקומען און איהר געהאלטען, ווי אנ'אמת'ע בת-יחיד'קעלע.

דערווייל איז אריבער עטליכע יאהר, די פאמיליע האט זיך געלעבט צופרידען און רייזעלע, וועלכע איז שוין אלט געווארען 16 יאהר, איז אויסגעוואקסען זעהר א שעהנע און פיזיש אויסערגעוועהנליך גוט ענטוויקעלט.

דער שטיף-פאטער בעליק פלעגט איהר בסדר צערטלען און קושען און די מוטער האט זיך געפילט גליקליך, ער בעציהט זיך צו איהר אזוי „פאטערלעך"...

פלוצלינג האט די מוטער אנגעהויבען צו בעמערקען, אז רייזעלע איז עפעס נישט מיט אלעמען: זי שלאפט בסדר, עסט ווייניג און עפטמאל ברעכט זי אויס וואס זי עסט און זי איז מיט איהר אוועק צו א דאקטאר.

דער דאקטאר האט איהר אונטערזוכט און באלד נאכדעם אריינגערופען דער מוטער א סוד אין אויער, אז רייזעלע איז נישט קראנק, נאר אביסעלע שוואנגער...

בקיצור, די מוטער האט זיך צו איהר גענומען און די „בחורטע" האט זיך מודה געווען, אז דער „פאפא" האט איהר „עפעס" געטון...

מילא מ'קען זיך פארשטעלען, וואס אין שטוב האט זיך אפגעטון. אבער ר' משה איז געווען א קלוגער יוד און ער האט געפונען אנ'עצה, אויף וואס די מאמע מיט דער טאכטער האבען גערן מסכים געווען.

קודם-כל האט ער פאר דער „טאכטער" אויסגעזוכט א חתן, א ארימען ארבייטער, אנ'עלטערן שלימזלדיגען בחור, וועלכער האט מסכים געווען זיך צו שטעלען מיט דער מעוברת'דיגער כלה אונטער דער חופה, בתנאי, מ'זאל איהם בעקליידען, בענייען, געבען א שיינעם נדן און פערזארגען מיט חיונה...

און באלד נאך דער חופה איז דאס יונגע פאר-פאלק אוועקגעפאהרען אין א קליין שטעטעל אין שטאט קאנעקטיקוט, וואו דאס יונגע ווייבעל איז אין א פאר חדשים ארום געלעגען געווארען...

דורך דער צייט האט בעליק דערווייל געדונגען א דירה אין אנ'אנדער געגענד אין ניו-יארק, וואו קיינער קען איהם נישט. ער האט זיך אהין אריבערגעקליבען מיט זיין פלוניתטע און שפעטער זענען אויך געקומען די געסט—די „קינדער" מיט זייער קינד און אלע 5 זענען פערבליבען וואוינען צוזאמען—די וועלט האט קיין זאך נישט געוואוסט.

איצט, אז דער „איניקעל" איז שוין א בחור און לערנט אין גימנאזיע, איז זיך מיישב ר' משה, ער מאכט א שטארב און לאזט איבער א צוואה, א האלבער פערמעגען פאר'ן ווייב און די אנדערע העלפט פאר'ן „איניקעל"...

אין דער איידעם פון דער צוואה געווארען זעהר אויפגערעגט—פ'טייטש, איך האב פערדעקט די שאנדע, וועט מען מיר געבען א פייג?... און ער האט אנגעקלאגט זיין ווייב אויף א גט און פאר איינט ארויסלאזען די קאץ פון זאק, אז זיין זוהן איז נישט בעליק'ס ווייבס א איניקעל, נאר ר' משה בעליק'ס א זוהן...

א שוידערליכער מארד
אין בוענאס-איירעס.

דער יודישער מערדער בעגאנגען זעלבסטמארד.

בוענאס-איירעס. (י.ט.א.) א זעהר שוידערן איינדרוק האט געמאכט אויף דער היגער יודישער בעפעלקערונג דער שוידערליכער מארד, וואס א יודישער יונגערמאן איז בעגאנגען איבער זיין פרוי און שוויגער. דער מערדער איז אליין בעגאנגען זעלבסטמארד. דער אונטערשלאג פון דער דאזיגער פאמיליען-טראגעדיע איז זעהר טראגיש. דער מאן האט געוואלט צווינגען זיין יונגע פרוי צו פיהרען אנ'אונמאראלישען לעבען, די פרוי איז אוועק צו איהרע עלטערן און נישט געוואלט זיך צו איהם צוריקקעהרען. דאן האט דער מאן בעגאנגען דעם שוידערליכען מארד.

יודיש-רוסישער אימיגראנט-ערפינדער פון אנ'אויטאמאטישען פאטאגראפישען אפאראט.

ניו-יארק. (י.ט.א.) א גרויסע סענסאציע האט ארויסגערופען אין אמעריקא די ערפינדונג פון אנ'אויטאמאטישען אפאראט, וועלכער איז אזוי געבויט, אז יעדער קען זיך אליין פאטאגראפירען, ער דארף זיך נאר אוועקשטעלען פאר דעם אפאראט אריינווארפען א מטבע און אין 8 מינוט ארום וועט ער ארויסקריגען 8 קליינע בילדער, יעדע אין א בעזונדערע פאזע.

מיט דער דאזיגער ערפינדונג האט זיך שטארק פעראינטערעסירט דער געוועזענער אמעריקאנער אמבאסאדאר אין טערקיי, העגרי מארגענטוי, וועלכער האט געגרינדעט א סינדיקאט אויף צו עקספלאאטירען די ערפינדונג אין גרויסען מאסשטאב. ווי מען רעכענט, וועט מען מיט די אפאראטען מאכען א ריזיג געשעפט אין אמעריקא און אין אויסלאנד. דער ערפינדער האט בעקומען איין מיליאן דאלאר און א חוץ דעם אנ'אנטייל אין סינדיקאט.

דער ערפינדער פון דעם אויטאמאטישען פאטאגראפישען אפאראט איז אנאטאל יוזעפי, 81 יאהר אלט, וואס איז ערשט מיט 3 יאהר צוריק געקומען קיין אמעריקא. יוזעפי איז א יוד און שטאמט פון אמסק. שוין צו 20 יאהר ער געהאט ערפינדען פערשידענע פאטאגראפישע אפאראטען אבער צוליב מאנגעל פון געלד-מיטלען האט ער זיי נישט געקענט ענטוויקלען. אין אמעריקא האבען איהם געשטיצט פראפ. קווארטין און דער בערימטער אמעריקאנער הו, זאנחעל קווארטין. א דאנק זייער הילף האט יוזעפי בעוויזען צו פערפאלקאמען זיין ערפינדונג. עס איז אינטערעסאנט, אז יוזעפי איז א סאציאליסט און איצט, נאכדעם ווי ער איז מיט אמאל געווארען א מיליאנער איז ער געבליבען ביי זיינע סאציאליסטישע אידעען און מאכט איצט פלענער ווי אזוי צו פערווענדען די גרויסע סומע געלד אויף וויכטיגע געזעלשאפטליכע צוועקען.

ד"ר וויגאדסקי'ס אינטערווענץ
וועגען באיקאט געגען די יודישע בוך-הענדלער.

ווילנא. — (טעלעפאניש) צום ד"ר וויגאדסקי האט זיך געווענדעט א דעלעגאציע פון יודישע בוכהאנדלונגען און איבערגעגעבען, אז די יודישע בוכהענדלער ווערען דורכ'ן קוראטאריום באיקאטירט ביים איינקויפען ביכער פאר די שול-ביבליאטעקען. ס'טרעפען אפילו פאלען, אז פוילישע לעהרער, געהענדיג פארביי יודישע בוך-קראמען, רופען ארויס פון דארט שילער און אגיטירען זיי, מען זאל דארט נישט קויפען קיין ביכער. ד"ר וויגאדזקי האט דעריבער בעזוכט דעם קוראטאר און איהם איבערגעגעבען דעם ענין. דער קוראטאר האט געמעלדען, אז ער אליין איז נישט בעקענט מיט'ן ענין קויפען ביכער, דאס געהערט דער עיקר צו די גימנאזיע-דירעקטארען. דערביי האט ער פערשפראכען אויפצופאסען די דאזיגע אינספעקטארען און זיי אויפמערקזאם מאכען, אז ס'איז נישט דערלאזבאר, אין מלוכה'שע אינסטיטוציעס זאל געפיהרט ווערען א באיקאט-פאליטיק לגבי יודען.

„יודישער-ארבייטער-אלמאנאך"-ארויס פון דרוק.

ניו-יארק. (י.ט.ר.) עס איז ארויס פון דרוק דער „יודישער ארבייטער אלמאנאך", ארויסגעגעבען דורכן צענטראל-קאמיטעט פון די „פועלי-ציון" אין אמעריקא. דער אלמאנאך ענטהאלט קרוב 400 זייטען מיט רייכע און פערשידענארטיגע אינפארמאציעס וועגען אלע געביטען פון יודישען ארבייטער-לעבען. אנ'אנגעזעהענעם ארט פערנעמט אין אלמאנאך די אבטיילונג „ארץ-ישראל", מיט סטאטיסטיק און אלזייטיגע אינפארמאציעס.

א יודישע כתובה ווערט נישט אנערקענט אלס געזעצליכער דאקומענט אין קוועבעק.

מאנטרעאל. (י.ט.א.) נאכדעם ווי א ריכטער פון קוועבעקער פראווינץ האט די לעצטע וואך גע'פסקנט, אז א גט ביי א יודישען רב איז נישט גילטיג פארן געזעץ האט א ריכטער פון מאנטרעאל ארויסגעטראגען אנ'ענליכען אורטייל וועגען די יודישע כתובות.

דער ריכטער האט ערקלערט, אז א כתובה געשריבען אין העבראיש קען נישט אנערקענט ווערען אלס געזעצליכער דאקומענט לויט וועלכען מען זאל קענען אנערקענען א חתונה פאר געזעצליך.

גאלד, בלוט און פרויען.

א ראמאן פול מערקווירדיגע איבערלעבענישען און ליידענשאפטען.

(2-טע פארזעצונג.)

די מוזיק האט געשפילט. די פארלעך האבען זיך געדרעהט אין שנעלען טאנץ, אלע זענען געווען פרעהליך און מונטער.

אין זאל איז אריינגעקומען א נייער גאסט. ער האט געטראגען א לאנגען שווארצען מאנטעל און א הויכען שווארצען הוט מיט א גרויסע ווייסע פעדער. ער האט זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען און עפעס געזוכט.

באלד האט דערזעהן דאס, וואס ער האט געזוכט. ער האט דערזעהן, ווי די קעניגין פון דער נאכט האט געטאנצט מיט א רוסישען אפיצער.

— צום טייוועל! — האט ער אויסגערופען — איך בין געקומען צו שפעט, זי טאנצט שוין מיט אנ'אנדערן. איך האב מיך געאיילט, אבער איך האב דאך מיך פערשפעטיגט.

ער האט געמוזט בלייבען שטעהן ביי דער טיר און ווארטען, ביז דער טאנץ וועט זיך ענדיגען. באלד איז אריינגעקומען א נייער גאסט, אויף וועלכען אלע האבען זיך אומגעקוקט. ער איז געווען אנגעטון ווי א פילגער (א מענש, וואס האט א נדר-געטון צו געהן ערגיץ אין א הייליגער שטאט בעטען גאט. אין יענע צייטען איז עס געווען אזא מאדע. טויזענדער מענשען פלעגען שווערען אדער א נדר-טון צו געהן צו פוס קיין רוים, קושען די פיס פון פאבסט, דעם הייליגען פאטער. זיי פלעגען דורכגעהן הונדערטער מיילען, פלעגען נעכטיגען אונטערן הימעל און עסען נאר ברויט מיט וואסער. אזעלכע מענשען פלעגען הייסען פילגער).

דער פרישער גאסט איז געווען אנגעטון אין א גראהען, גראבען מאנטעל און האט געהאלטען א גרויסען, גראבען, קנאטיגען שטעקען אין דער האנד. אויפ'ן קאפ האט ער געטראגען אנ'אלטען, צעריסענעם הוט. אויפ'ן געזיכט — א שווארצע מאסקע.

אלע האבען זיך אומגעקוקט אויף דער מאדנער מאסקע. דאס איז געווען א טרויעריג געשטאלט. דער גאסט האט זיין ראלע פון א פילגער געשפילט אזוי געשיקט, אז עס איז שווער געווען צו זאגען, אויב ער פערשטעלט זיך נאר, אדער ער איז טאקע א פילגער און איז געקומען בעטען, מען זאל איהם עפעס שענקען. פיל פרעהליכע יונגעלייט זענען צוגעקומען צו איהם און האבען איהם געפרעגט:

— וואוהין געהסטו, פרימער פילגער? — געהסטו קיין רוים, קיין אתונ? אדער גאר קיין ירושלים?

דער פילגער האט אבער נאר געמאכט א צייכען מיט דער האנד און האט קיינעם נישט געענטפערט.

דער טאנץ האט זיך געענדיגט און מאקס ראדעצקי האט צוגעפיהרט זיין דאמע צו א באנק און זי אנידערגעזעצט. ער אליין האט זיך אויך געזעצט לעבען איהר.

— ווי געפעלט דיר די מוזיק, שעהנע מאסקע? — האט ער זי געפרעגט.

— וואס איז דאס פאר א ווארט „דו"? — האט געפרעגט א שטימע אונטער איהם.

— אויף א מאסקען-באל ערלויבט מען זיך די פרייהייט צו זאגען יעדער מאסקע „דו" — האט מאקס געענטפערט.

— אנ'אמת'ער קאוואליר, אבער בענוצט זעהר זעלטען די פרייהייט — האט די זעלבע שטימע אויסגערופען.

מאקס ראדעצקי האט זיך אויפגעהויבען פון זיין ארט און דערזעהן, אז אונטער איהם שטעהט א מאסקע אין א שווארצען מאנטעל, שווארצען הוט מיט א גרויסע פעדער.

— ארטור, דו ביזט עס? — האט עלווירא אויסגערופען.

איידער מאקס האט זיך אומגעקוקט, איז שוין ארטור געזעסען לעבען עלווירא און געהאלטען איהר האנד אין זיינען. מאקס איז געבליבען שטעהן, ווי פערשטיינערט. עס האט איהם געקרענקט, וואס מען האט איהם אזוי טיף בעליידיגט אין דערצו נאך אין זיין אייגענעם הויז. ער האט נישט געוואוסט, וואס צו טון אין פאל און ער האט זיך איבערלעגט.

— ארטור האט זי אויסגערופען — האט ער זיך געטראכט — עלווירא, זי רופט איהם שוין ביים נאמען. זי איז מיט איהם שוין בעקאנט. מעגליך, אז זי ליבט איהם. דאן וועה איהם!... איך וועל איהם צעטרעטען, ווי מען צעטרעט א גיפטיגע של מיט די פיס!

ער האט אבער נאר געטראכט. ארויסגעזאגט האט ער עס אבער נישט. געגענטייל. ער איז גאר געווארען העפליך און האט געזאגט צום יונגערמאן:

— איך האב געהערט, אז ווען איינער מישט זיך אריין אין א פרעמדען שפרעך, איז ער אונהעפליך.

— נישט אויף א מאסקען-באל — האט ארטור געענטפערט — איהר דאך נאר-וואס אליין געזאגט, אז אויף א מאסקען-באל ערלויבט מען זיך פרייהייטען.

— לאז צו רוה, ארטור! — האט עלווירא געבעטען — מאך נישט מיט קיין ברוגז.

מאקס האט געהערט, וואס עלווירא האט געזאגט. ער איז געווען גענוג צו פערשטעהן, אז ער האט דא מעהר נישט, וואס צו טון און ער האט גע פאר נויטיג אנצוהויבען צו שפאסען מיט אנ'אנדער מאסקע, וועלכע איז נאר פערביי געגאנגען.

— ווער זאל ער זיין? — האט ער זיך אליין געפרעגט — ווי אזוי מען געוואהר, ווי ער הייסט? — ארטור איז נאר זיין פאדער-נאמען, ווי איז זיין פאמיליען-נאמען?

צוויי אנדערע מאסקעס האבען געזעהן און געהערט אלץ, וואס דא איז געקומען צווישען ביידע יונגעלייט. ביידע מאסקעס האבען נישט ארפגעלאזט אויג פון זיי. דאס זענען געווען דער פילגער און דער פאיאץ. ביידע האבען צוגעהערט, וואס די יונגעלייט האבען גערעדט און ביידע האבען קיין אויג ארפגעלאזט פון מאקס ראדעצקי.

דער פאיאץ האט ערגיץ געלאזט זיינע צוויי טערקען און איז יעצט געווען אבער אליין.

— וואס ביזטו אזוי פערטראכט, מאסקע? — האט דער פאיאץ גע רעם רוסישען אפיצער.

מאקס האט זיך אנגעהויבען צום פאיאץ און האט איהם געפרעגט אויפ'ן אויער:

— זאג מיר, נאגי, קענסטו יענע מאסקע מיט א גרויסע ווייסע פעדער הוט? ער זיצט דארט און רעדט מיט א דאמע, וועלכע איז אנגעטון ווי די קע פון דער נאכט.

— איך קען איהם זעהר גוט — האט נאגי געענטפערט — ער איז פון באטיאני. איך ווייס אויך, ווער די קעניגין פון דער נאכט איז.

— ווער איז זי דען?

— דאס איז עלווירא, די יונגע גרעפין פון טעקי.

— פון וואנען ווייסטו דאס אלץ?

— איך ווייס נאך מעהר. דער באראן באטיאני איז פערליבט אין דער יונגער גרעפין.

מאקס האט א ציטער-געטון.

— ווי עס ווייזט אויס, הער גראף, איז אייך דאס, וואס איך האב דערצעהלט, זעהר אנ'אנגענעהם — האט זיך נאגי געוואנדט צו איהם.

— שטעל דיר פאר, אז די נייעס איז מיר ווירקליך אונאנגענעהם מאקס געזאגט, וואס קענסטו דען טון דערגעגען?

(פארזעצונג קומט.)

קופאן № 84
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פון'ם דאזיגען קופאן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאנטאר פון אונזער רעדאקציע.
גילטיג היינט מאנטאג, ד. 2. מאי פון 8—9 אוו.

לאָדזשער כראָניק.

[פ]ון קולטור-אַמט.

... וואָס האָבען זיך פֿערשריבען ... צו די שטעטישע אַרבעי- ... אויפֿגעפֿאָדערט היינט מאָג- ... אין קולטור-אַמט (וואַכאָד ... מיטברענגענדיג מיט זיך די לעג- ...ס.

[רעגיס]טראַציע פֿון יודישע אינזשעניערען.

... בעזעלשאַפֿט פֿון די יודישע ... אַן וואַרשא פֿירט אַנצט ... רעגיסטראַציע פֿון אַלע אינגע- ...יודען, וואָס וואוינען אויפֿ'ן ... דער גאַנצער פּוילישער רעפּו- ... צוועק פֿון דער דאָזיגער רעגי- ... אין פֿעסטצושטעלען די ...ישע אינזשעניערען אין די פֿער ..., ביי וועלכע זיי לעבען. דער ...ען = פֿערבאַנד האָט בדעה ...עמען אַן אַקציע צו פֿערמע- ...מאַטעריעלע לאַגע פֿון די יו- ...זשעניערען און בעמיהען זיך ... בעשעפֿטיגונג פֿאַר די אַר- ...

... פֿערמיטלונג פֿון דער לאָדז- ...-קאַנצעלאַריע, וועלכע פֿיהרט ... אונזער שטאָט די רעגיס- ...ון אַלע היגע יודישע אינזשי- ...ט די רשימה פֿון די לאָדזשער ...זשעניערען דערלאַנגען צום ... פֿערבאַנד.

1. מאַי אין לאָדז איז אַדורך רוהיג.

קאָמוניסטישע דעמאָנסטראַציע צוטריבען געוואָרען, דערביי האָט די פּאָליציי אַרעסטירט עטליכע צעהנדליג פּערזאָן און צוגענומען אַ פֿאָהן.

(ג) אַרום נײַן אַ זייגער אין דער פֿריה האָבען יודישע, פּוילישע און דײַטשע אַרבײַטער, וואָס געהערען צום „בונד", רעכטע און לינקע פּועלי-ציון, פּפּ"ס, דײַטשע אַרבײַטס-פּאַרטיי און די אַרבײַטער, וואָס זענען אָרגאַניזירט אין די יודישע און פּוילישע פּראָפֿעסיאָנעלע פֿער-באַנדען, זיך פֿערזאַמעלט אויף

שײַבלער'ס מאַרק.

נישט קוקענדיג אויפֿ'ן שטאַרקען רע-גען, איז די אַרבײַטער-מחנה בסדר גע-וואַקסען. עס איז געפּראַלט געוואָרען אַ גרויסע צאָהל טראַנספּאַרענטען און פֿאָה-נער און עס זענען געקומען עטליכע אָר-קעסטערס.

10 אַ זייגער פֿאָרמיטאָג האָבען זיך אונטער'ן רעגען — פֿאָרמירט און ריי-הען די פֿערשידענע אָרגאַניזאַציעס און גרופּען, צו בעטייליגען זיך אין דער גע-מיינזאַמער דעמאָנסטראַציע.

האַלב עלף פֿאָרמיטאַג האָט זיך דער-הערט אַ סיגנאַל, עס זענען פֿאַנאַנדערגע-וויקעלט געוואָרען

די רויטע פֿעהנער.

עס זענען אויפֿגעהויבען געוואָרען די טראַנספּאַרענטען (אין יודיש, פּויליש און דײַטש) און די דעמאָנסטראַציע האָט זיך אָנגעהויבען.

לויט דעם סדר זענען געגאַנגען: עט-ליכע אַבטיילונגען פֿון דער לאָדזשער פּפּ"ס-אָרגאַניזאַציע מיט זייערע פֿעהנער, די דײַטשע אַרבײַטס = פּאַרטיי מיט איהרע פֿעהנער און טראַנספּאַרענטען, דער „בונד" מיט די פֿעהנער און טראַנספּאַ-רענטען, יוגענד-בונד „צוקונפֿט", די אָר-גאַניזאַציע פֿון דער יודישער אַרבײַטער פֿריי „נאַץ" מיט איר פֿאָהן, דער קולטור-אַמט, די יודישע פּראָפֿעסיאָנעלע פֿער-אײַנען, די לינקע און רעכטע פּועלי-ציון מיט זייערע פֿעהנער, פֿערבאַנד „יוגענד" דערנאָך נאָך עטליכע שטאָט „רושעלני-צעס" פֿון פּפּ"ס מיט זייערע פֿעהנער, די פּפּ"ס'שע פֿרויען-אָרגאַניזאַציע, די פֿריי-קאָמיסיע פֿון די פּוילישע פּראָפֿע-סיאָנעלע פֿעראיינען מיט זייערע פֿעהנער.

און עטליכע טויזען פֿון דער דעמאָנס-טראַציע-צוג זענען בעגלייט די אָר-קעסטערס פֿון די עלעקטראָוניע-אַרבײַ-טער, טראַמוואַי = אַנגעשטעלטע, פּפּ"ס און קרייז-קאָמיסיע. צום סוף זענען גע-גאַנגען די אונאָבהענגיגע סאָציאַליסטען.

ווען דער דעמאָנסטראַציע-צוג איז גע-ווען ביי עק גלובנאַ און פּעטריקאָווער גאַסען, האָט אַ גרופּע דעמאָנסטראַנטען, וואָס האָט זיך צוגעשטעלט צום סאַמע סוף פֿון דער דעמאָנסטראַציע אויפֿגע-צויגען אַ

קאָמוניסטישע פֿאָהן

מיט אַנטי-מלוכה'שע אויפֿשריפֿטען. און דער זעלבער רגע האָט אַן'אַכטיי-לונג רייטער-פּאָליציאַנטען, וואָס זענען נאָך פֿריהער געשטאַנען אויף ראָג גלוב-נאַ, זיך געוואָרפֿען אויף די קאָמוניסטי-שע דעמאָנסטראַנטען, אַבגעשניטען זיי פֿון דעם גאַנצען דעמאָנסטראַציע-צוג, פֿערכאַפּט די קאָמוניסטישע פֿאָהן און דערביי אויך פֿערהאַלטען אַ גרעסערע צאָהל פּערזאָנען, וועלכע מען האָט חושד געווען אין בעטייליגען זיך אין דער קאָמוניסטישער דעמאָנסטראַציע.

צווישען די איבריגע דעמאָנסטראַנטען האָט עטליכע מינוט געהערשט אַ געוויסע אומאָרדנונג, אָבער אונטער דער פֿיה-רונג פֿון דער דעמאָנסטראַציע-מיליץ, איז די פּאַניק גיך בערוהיגט געוואָרען און דער צוג איז אַוועק אויף פּעטריקאַ-ווער גאַס.

צווישען די דעמאָנסטראַנטען האָבען זיך געהערט אויסרופֿען געגען פֿאַשיזם, געגען דער נייער וואַהל-אָרדינאַציע, גע-גען מיליטאַריזם; פֿאַר רעכט אויף אַר-בייט, יוגענד- און פֿרויען-שוץ, פֿאַר'ן 8-שעה'דיגען אַרבײַטס-טאָג, פֿאַר'ן וועלט-שלום, אַמנעסטיע פֿאַר פּאָליטישע אַרעס-טירטע, ברויט און אַרבייט א. ד. גל.

אויף פּעטריקאָווער גאַס האָבען די קורסירענדע טראַמוואַיען מעהרערע מאָל זיך אַבגעשטעלט, כדי דורכצולאָזען אונ-געשטערט די דעמאָנסטרירענדע אַרבײַ-טער.

צוזאַמענגאַנג אויף פּעטריקאָווער בײַ עק זאַוואַדזקאַ גאַס, איז דער דעמאָנ-סטראַציע-צוג אַרײַן אין דער זאַוואַדזקאַ און דורך פּאַנסקאַ גאַס אַוועק אויפֿ'ן

גרינעם מאַרק.

דאָ האָט די דעמאָנסטראַנטען אַבגעש-וואַרט מעהרערע אַבטיילונגען פֿון בעי-... וואַקסענע פֿום- און ריי-טער-פּאָליציי. די מאַכע דעמאָנסטראַנטען האָבען זיך פֿער-שפּרייט איבער'ן גאַנצען מאַרק, וואו עס זענען אויפֿגעשטעלט געוואָרען 5 טריבו-נעס. הגם דער רעגען האָט אַלץ גענאָ-סען, האָט זיך אַרום 12 מיטאָג אויפֿ'ן גרינעם מאַרק, אונטער'ן פֿרייען, פֿער-למאַרעטען הימעל אָנגעהויבען דער פֿאַר-אויסגעזעהענער מיטינג, בעת וועלכען עס האָבען גערעדט פֿון די

5 טריבונעס

5 רעדנער גלייכצייטיג. אויף בעזונדערע טריבונעס האָבען גערעדט וועגען דעם אינטערנאַציאָנאַלען אַרבײַטער יום-טוב: די רעכטע פּועלי-ציון (לעווין, סרול), די לינקע פּועלי-ציון (זאַמעלראַ, פּראַנד, אבינדר זילבערבערג), „בונד" און שוועסטער-אָרגאַניזאַציעס (אַמרים לאַ-זער זעלמאַנאָוויטש, מילמאַן, גאָלדע, רא-בינאָוויטש), פּפּ"ס און אנדערע שוועסטער-פֿערבאַנדען (רעפּ. ושעמיענצקי, פּורטאַל, גראַדזשינצקאַ), דײַטשע אַרבײַטס-פּאַרטיי (רעפּ. קראָניג, רעפּ. צערבע). נאָכ'דעם ווי אויף אייניגע פֿון די טריבונעס איז פֿער-ענדיגט געוואָרען דער מיטינג פֿאַר די דײַטשע אַרבײַטער, איז אויף דער זעל-...

דער ערשטער מאַי אין לאָדזשער סביבה.

(אז) אין דער לאָדזשער סביבה איז דער ערשטער מאַי אַדורך פֿונקט ווי אין לאָדז גאָר אויסנאַהמען רוהיג.

אין זגערזש, אַזאָרקאָוו, פּאַביאַניץ, טאָמ-... ריקאָוו און זדונסקאַ וואָליאַ זענען פֿאָר-געקומען דעמאָנסטראַציעס און אַקאַדע-מיעס לכבוד דעם 1. מאַי. די קאָמוניס-טען האָבען פּרובירט אויף קיין שום אַרט זיך נישט בעטייליגט אין די דעמאָנ-סטראַציעס, מיט'ן אויסנאַהם פֿון גאַנץ קליינע גרופּען, וואָס זענען תיכף צוטריי-בען געוואָרען דורך דער פּאָליציי.

—•—

א שבת'דיגע שרפֿה מיט יודישע רעטער.

(ג) שבת פֿאַרמיטאַג, ווען דאָס סאַר-פֿאָלק ביימאָווישעס פֿון בזערזין-יאָסעלע-וויטש גאַס 19, איז נישט געווען אין דער היים, איז פֿון דער ברענענדיגער קיך אַרויסגעפֿאַלען אַ פֿונק אויפֿ'ן נעבען-שטעהענדען טיש. ס'האָט זיך אָנגעכאַפּט דאָס טישטעך, דערנאָך דער גאַנצער טיש און אַנדערע שטוב-זאַכען. צום גליק האָבען דורכגעהענדע בעמערקט ווי פֿון די פֿענסטער זעצט אַרויס אַ שטאַרקער רויך. מען האָט זיך אַרײַנגעריסען אין שטוב דורך אויסברעכען די פֿערשלאָסענע טיר, אויסגעלאָשען דאָס פֿײַער און בענומען פֿערלושען דאָס טעזאָרען, וואָס עס איז זיי נאָך אַ קורצער צייט געלונגען.

אַלטע שוהל אין גייערס ראַיאָן ווערט איבערבויט.

(ג) די עדה יודען פֿון גייער'ס ראַיאָן וועט מאָרגען, דינסטאג, האָבען אַ יום-טוב. אויף נײַ-זאַוויעשאָווסקאַ גאַס 18, וואו עס שטעהט אַן'אַלטע שוהל ווערט גע-לעגט ווערען דער גרונד-שטיין צום פֿול-שטענדיגען איבערבוי פֿון מקום-קדוש, וואָס טראָגט דעם נאָמען „באר מרים".

צו דער דאָזיגער פֿייערליכקייט האָט דער בוי-קאָמיטעט, וואָס ווערט אָנגע-פֿיהרט פֿון פּרנס פּלאַצקער, אײַנגעלאַ-דען פֿאָרשטעהער פֿון אַלע לאָדזשער יודי-שע אינסטיטוציעס און געזעלשאַפֿטען, ווי אויך די פֿערוואַלטונג פֿון דער קהלה און דער קהלה-ראַט.

פֿייערליכער גאָטעס-דינסט אין דער אַלט-שטעטישער שוהל לכבוד דעם 3. מאַי.

(ג) אין צוזאַמענהאַנג מיט די פֿייער-ליכקייטען פֿון דעם 3. מאַי, ווערט דורך דער יודישער קהלה מאָרגען, דינסטאג 7 אין דער פֿריה אײַנגעאָרדנעט אין דער אַלט-שטעטישער שוהל אַ פֿייערליכע גאָ-טעס-דינסט פֿאַר יודישע זעלנער. האַלב 11 פֿאַרמיטאַג קומט פֿאַר אַ פֿייערליכע תפֿילה פֿאַר דער יודישער בעפֿעלקערונג. אויף ביידע פֿייערליכקייטען אין דער אַלטשטעטישער שוהל וועלען זײַן אַנוועזענד פֿערטרעטער פֿון דער יודישער קהלה.

דער באַלקאָן פֿון דער יודישער קהלה וועט זײַן דעקאָרירט מיט אַמאַראַנט-ווײַ-סע פֿעהנדליך און מיט אַ נאַציאָנאַל-פּוילישען פֿאָהן.

* * *

(ג) נפ"ר וועט הײַנט'אָהרינגען 3 מאַי נישט דעמאָנסטרירען. זי בעגנוגענט זיך בלויז מיט אַן'אַקאַדעמיע.

פֿערשוואונדען געוואָרען אַ יודיש מיידעל.

שבת נאָכמיטאַג איז פֿערשוואונדען געוואָרען דאָס טויב-שטומע 8-יעהריגע מיידעלע הינדע בלאַס, זי איז אַנגעטהון אין אַ גראַנאַט-פּאַלטא, גראַנאַט-הימעל שוואַרצען סוועטער און שוואַרצע שיך. לער, ידיעות וועגען איהר קאָן מען אי-בערגעבען אין דער שול פֿאַר טויב-שטו-מע, ושעלאַנאַ 23.

די עפֿענטליכע מיינונג.

פֿרייע טריבונע פֿאַר אַרטיקלען, בריף אין רעדאַקציע און מעמעראַנדען, וואָס האָבען אַ גענעראַל-עפֿענטליכען אינטערעס, פֿאַר וועלכע די רעדאַקציע בעהאַלט נישט איבער די פֿעראַנטוואָרטליכקייט.

תערטער הער רעדאַקטאָר!

מיר בעטען איך למען האמת אָבצו-דרוקען אין אײַער'ער חשוב'ער צייטונג פֿאָלגענדע שורות, אלס ענטפֿער אויף דעם בריף, וואָס איז געוואָרען געדרוקט אין „פֿאָלקסבלאַט" פֿאַריגען פֿרייטאַג.

קודם כל שטעלען מיר פֿעסט, אז מיר האָבען בעקומען פֿון די „צענטראַלעס" אויף צו פֿערטיילען פּסח-אונטערשטיצונג נישט 650 זל. נאָר 618 זל. ווייטער איז אַלע פֿעראינצערעסירטע בעוואוסט, אז דאָס געלד האָט נישט בערטיילט די פֿער-וואַלטונג, נאָר די אַלגעמיינע פֿערזאַמלונג פֿון אַלע מיטגלידער חול-המועד פּסח, דורך אויסוועהלען אַ קאָמיסיע, וואָס איז בעשטאַנען פֿון 5 פֿאָלגענדע פּערזאָנען (נישט פֿערוואַלטונגס-מיטגלידער): פּערל, בעראַשוס, היימאַן, קרשעגבוים און וואָלף שמאָן ס'איז אַפּגעסטען בעקומען די טרויעריגע לאַגע פֿון די מעהרסטענס מיטגלידער פֿון אונזער פֿעראיין. גלייכ-צייטיג מוזען מיר בעטאָנען, אז אַזאַ גישטיגע סומע אויף אַזוי פֿיל נויט-בעדערפֿטיגע פֿון אונזער פֿעראיין איז מינדקליך געווען צו קליין, דעריבער האָ-בען מיר געמוזט בעריקזיכטיגען אונזערע פֿאַקטישע מיטגלידער פֿריהער ווי סתם שוסטערס, דען אַלע בעפֿרידיגען האָבען מיר דאָך נישט געקאָנט.

מיר סאָלידאַריזירען זיך פֿאָלקאָם מיט דער פֿערטיילונג פֿון דער קאָמיסיע און מיר דריקען איהר דערפֿאַר אויס דעם בעסטען דאַנק.

די פֿערוואַלטונג
פֿון שוסטער-מײַסטער-פֿעראיין
אין לאָדז זאַכאָדניאַ 66.

מעדער פֿון פּרעזידענט ציניאַרסקי געוואַלט בעגעהן זעלבסטמאָרד.

... געכטען נאָכמיטאָג האָבען די ...ער פֿון פּרעזידענט'ס מערדער ...אַמען מיכאַל מעגאַסע און יאַ-...ער בעזוכט ווידזשעווסקי'ן און ...ק'ן. זײַן דער טורמע אויף ...גאַס.

...פּט-מערדער פֿון פּרעזידענט ...אַם וואַלאַשטשיק, 24 ...נעפֿינט זיך אין אַ שטאַרק ... און אַפּאַטישער שטימונג. ...שטשיק האָט די פֿערטיידיגער ערקלערט, אז ער איז נישט שולדיג און ער בעדויערט גאָרנישט, אז ער זאָל האָבען וועמען ערמאָרדעט. ער דערצעהלט, אז ער איז געגאַנגען צום גלח זיך מודה זײַן די רעכענשאַפֿט, ווייל ער האָט זיך געפֿיהלט זינדיג.

וואַלאַשטשיק מאַכט דעם אײַנדרוק פֿון אַ קליינעם אַרבײַטער. ער רעדט אַ סך וועגען זײַנע קינדער און וועגען זײַן פֿרוי וועלכע האָט איהם און דער פֿערגאַנגע-נער וואָך בעזוכט אין דער טורמע. ער האָט אויך דערצעהלט, אז ער האָט עט-ליכע מאָל זיך געוואָלט ראָס לעבען נע-מען. וואַלאַשטשיק איז שטאַרק געוועזען און זעהט אויס ווי אַ שווינדזיכטיגער.

און געגענזאַץ צו וואַלאַשטשיק'ן איז דער צווייטער מערדער רידזעווסקי. ער זאָגט, ווי זײַן חבר וואַלאַשטשיק איז אַל-געמיינעם זאַל. ער איז זעהר רוהיג און ערקלערט, אז ער איז פֿאַלש בעשולדיגט געוואָרען, ווייל ער האָט נישט קיין שום שייכות צום מאָרד.

ער ערקלערט, אז מיט וואַלאַשטשיק'ן האָט ער אַמאָל צוזאַמען געאַרבײַט אָבער לעצטענס האָט ער זיך קאָם צונויפֿגע-טראָפֿען מיט איהם. ער טענה'ט, אז ער האָט 5 עדות, וואָס קענען פֿעסטשטעלען אז אין דער צייט, ווען דער פּרעזידענט איז ערמאָרדעט געוואָרען, איז ער געווען בעשעפֿטיגט אין קאָנסטאַנטינער וואַלד. די עדות, וועלכע רידזעווסקי ווייזט אָן, וועלען אויסגעהערט ווערען אויפֿ'ן פּראָ-צעס דעם 5. מאַי.

בעת'ן געשפּרעך האָט רידזעווסקי דערצעהלט זײַן אַרויסקאָם, אז ער איז אַמאָל בעשטראָפֿט געוואָרען מיט אַ האַלב יאָהר טורמע פֿאַר שלאָגען אַ פּאָלי-ציאַנט. ער גיט אָבער צו, אז דער פּאָ-ליציאַנט איז געווען צוויל געקליידעט און ער האָט נישט געוואוסט, ווער דאָס איז. אין אַלגעמיין איז רידזעווסקי זיי-כער, אז ער וועט בעפֿרײַט ווערען. וואַ-לאַשטשיק האָט נאָך נישט אַדוואָקאַט-טונגען דעם בעשולדיגונגס-אַקט. רידזעוו-סקי האָט זיך ענטזאָגט איהם אַנצוגעמען ...

—•—

דער געזאַנגונגס-קאָנצערט פֿון יונגען חזן אַבּא ראַט.

דער יונגער טאַלאַנטפֿולער גרויסער מנגן אַבּא ראַטה פֿון טשערנאָוויץ (רו-מעניען) האָט געמאַכט בײַ אונז אין לאָדז אַ געוואַלדיגען רושם מיט זײַנע פֿערשידענאַרטיגע ניגונות ונוסח התפֿלות און דער גוואַלדיגער עולם מתפּללים איז געווען שטאַרק ענטציקט פֿון זײַן דאַווענען שבת און אויך פֿון דעם נעכטיגען מעריב און ספֿירה-צעהלען איז וואָלינער שוהל, וואו ער האָט ממש דעם עולם איבער-ראַשט. אַלע מתפּללים כלו בפּה אחד זאָ-גען צוגעשטאַנען צו דעם בעגאַבטען זינ-גער, אז ער זאָל פֿאַר זײַן אַבפֿאָהרען קײַן רומעניען געבען צום לעצטען מאָל אַ רעליגיעזען קאָנצערט פֿון פֿערשידענע תפֿלות פֿון די גרעסטע חזנים. דינסטאג אָוונד וועט ער זיך געזעגנען און וואַ-לינער שוהל מיט די לאָדזשער מנגנים און מבינים. זײַנע קענטענישען און מוזיקאַלי-שע פֿעהיגקייטען גיבען צו האָפֿען, אז ער וועט ווידער האָבען אַ גרויסען ערפֿאָלג.

[פ]ון 2. אַלפּוילישען שאַך-טורניר אין לאָדז.

... זונטאג, דעם 1. מאַי, האָבען ... ד"ר מאַרטאָקאָווער בײַ קרע-...(וואַרשא), פֿרידמאַן (לעמבערג) ... קאָהן (וואַרשא), לוואָוויניק ... — רעגעדזינסקי (לאָדז), ...(וואַרשא) — מאַקאַרטשיק ... קלעמשינסקי (לאָדז) — ...(לאָדז), בלאַס (וואַרשא) — ... האָבען זיך פֿערענדיגט רעמי ... הירשביין — לאָוויצקי און ...טער שעה איבערגעריסען גע-...

... ווערען געשפּילט די נומ-פֿער-...פּאַרטיען 10 פּאַרט. עס שפּי-לען ד"ר מאַרטאָקאָווער — מאַקאַרטשיק רובינשטיין — פֿרידמאַן (וואַרשא) לוואַ-ניק — לאָוויצקי (וואַרשא), ד"ר קאָהן — לוואָוויניק, קאַלסקי — פֿרידמאַן (וואַרשא) דאַבישעווסקי (לאָדז) — רעגעדזשינסקי, פֿרידמאַן (לעמבערג) — הירשביין (לאָדז) הירשביין — לאָוויצקי.

5 אַ זייגער נאָכמיטאָג שפּילען: ד"ר מאַרטאָקאָווער — קאַלסקי, קרעמער — דאַבישעווסקי, רובינשטיין — פֿרידמאַן (לעמבערג), קרעמער — מאַקאַרטשיק, הירשביין — בלאַס, רעגעדזשינסקי — קרעמער, לאָוויצקי — מאַרטאָקאָווער, רע-געדזשינסקי — מאַרטאָקאָווער.

[פֿו]ן נעבען שאַך-טורניר פֿאַר דער פּוילישער מייסטערשאַפֿט.

... האָבען געוואונען: מאָזבין ...ווסקי, ליבראַך בײַ פֿיינמעסער ... ווינאַווער, אַפּעל — יעגעל-... שטייפֿער — רייזנער, לשט— ...ערגעריסען געוואָרען צוליב ...ער שעה.

פּאַלאַווסקי—לעק און ד"ר שטייפֿער — מאָזבין האָבען זיך געענדיגט רעמי.

אין 7. טאָג האָבען געוואונען: פֿיינמע-סער בײַ פּאַלאַווסקי, אַפּעל בײַ ליבראַך, באַרין האָט פֿערשפּילט צו געשער'ן, יע-געלסקי האָט פֿערשפּילט צו ווינאַווער'ן, לעק האָט פֿערשפּילט צו ד"ר שטייפֿער, מאָזבין — רייזנער האָט זיך פֿערענ-דיגט רעמי.

... האָבען געוואונען: אַפּעל ...ער, באַרין בײַ ליבראַך, פֿיינ-... געשער, רייזנער פּה יעגעלסקי,

פֿילהאַרמאָניע

נאָר אויף אַ קורצע צייט!!!

[גאַ]סטשפּילן ... אַזאַזעל ... ערשטע יודישע ... וואָר מיניאַטור-... טעאַטער

[הײַנ]ט מאָנטאַג, 9 אָוו. צום דריטען מאָל אין לאָדז

4 די גרויסע פּראָגראַם 4

קאָנפֿערענסיע: וו. גאָדיק

[אָנטייל]: אַלאַ לילית, לוריע שפּיגעל, ר. וועלנער, ש. לאַנדוי, י. סמרו-... י. מאַנסדאַרף, נ. מעלניק, מ. פּאָטאַשינסקי, ת. פּאָזנאַנסקי א. אַנד.

...רישע לייטונג: שעיא אַרצישעווסקאַ | דעקאָראַט. לייטונג: פּרץ קליינמאַן,
...ישע לייטונג: משה בראָדערזאָן, | כאָרעאָגראַפֿיע: אַלאַ לילית,
...ישע לייטונג: הענעך קאָן. | דירעקציע: י. דאַנציגער.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פֿון פֿילהאַרמאָניע.

בער טריבונע אַרויף דער

קאָמוניסטישער דעפּוטאַט סאָכאַצקי.

וועלכער האָט אָנגעהויבען אַ רעדע. די פּאָליציי האָט פֿינאַנדערגעיאָגט די צו-הערער פֿון קאָמוניסטישען דעפּוטאַט, מעהרערע פּערזאָנען זענען פֿערהאַלטען געוואָרען.

דעפּ. סאָכאַצקי האָט פֿון דער טריבו-נע פּראָטעסטירט געגען דעם, אָבער סוף כל סוף האָט ער נישט געהאַט פֿאַר וועמען צו רעדען.

אינצווישען זענען פֿערענדיגט געוואָ-רען די רעדעס פֿון די איבריגע טריבונעס און די דעמאָנסטראַציע איז אויפֿגעלעזט געוואָרען אַרום 1 בײַמיטאַג.

בכלל איז די געלטיגע מאַי-דעמאָנס-טראַציע אַדורך רוהיג, און פֿערהעלט-ניש צו די מאַי-פֿײַערליכקייטען פֿון פֿרי-הערדיגע יאָהרען.

* * *

(ג) 4 נאָכמיטאָג איז אין פֿילהאַרמאָ-ניע-זאַל פֿאָרגעקומען אַ

מאַי-אַקאַדעמיע

אָרגאַניזירט דורך דעם געמיינזאַמען פֿײַער-גנס-קאָמיטעט פֿון אַלע יודישען און קריסטליכע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען אין לאָדז.

עס זענען געהאַלטען געוואָרען רעדעס פֿון פֿאָרשטעהער פֿון אַלע דרײַ נאַ-ציאָנאַליטעטען.

אין אָוונד זענען פֿאָרגעקומען מאַי-באַנקעטען פֿאַר אָרגאַניזאַציע-מיטגלידער פֿון „בונד" און פּועלי-ציון.

טעאַטער און מוזיק.

„אַזאַזעל" נעהמט מיט שטורם דעם לאָדזשער עולם.

דער ערשטער דעביוט פֿון „אַזאַזעל" אין לאָדז איז געווען אַן'אומגעהויערער ערפֿאָלג — דער גרויסער „פֿילהאַרמאָ-ניע"-זאַל איז שבת אָוונד געווען אויס-פֿערקויפֿט ממש בױ'ן לעצטען פּלאַץ.

דער רײַנער עולם האָט הארציג אויפֿ-גענומען דעם סימפּאַטישען קליין-קונסט-טעאַטער און די נײַראַטיגע סקעטשען, שאַרדשען, אינסצעניזירטע פֿאָלקס-לי-דער, סצענעס, מאָנאָלאָגען און דועטען האָבען אַרויסגערופֿען סאַלווען פֿון גע-לעכטער. קורץ: דאָס פּובליקום האָט זיך אויסגעצייכענט געוויילט.

אַ בעזונדערס שטורמישען ערפֿאָלג האָט געהאַט פֿרל. לילית מיט איהר „גאַ-סען-מעדעל" און „גנב.ל", ה' גאַרט אַלס קאָנפֿעראַנסיע און אויספֿיהרער פֿון י. אָבערזשאַנעק'ס גלענצענדען מאָ-נאָלאָג „אויפֿ'ן יאַטקע = קלאָץ", פֿרוי לוריע-שפּיגעל און ה' סמרוגאַטש אין „מילך-קוה" און ה' לאַנדוי אַלס דירי-גענט פֿונ'ם „גריצער קאָנצערט".

דאָס פֿירמע „אַזאַזעל" פּראָגראַם האָט גענומען מיט שטורם דעם לאָדזשער עולם און האָט אַלע אויסזיכטען לאַנג צו האַלטען זיך אויף די ברעטער פֿון פֿילי-האַרמאָניע.

נעכטען אָוונד האָט דאָס פּראָגראַם ווידער געהאַט אַן'אומגעווענליכען בײַ-פֿאַל און — הײַנט אָוונד געהט עס צום דריטען מאָל.

דער יוד אַלס אייבינער וואַנ-דערער אין דער וועלט-קולטור.

אויף דער טעמע אַרטיקעל אין נודרניה הײַנט 6 אָוונד אין לאָקאַל פֿון „התי-אחדות" (שענקעוויטשא 3/5) אַ רעפֿע-ראַט פֿון העבּרעאישען שריפֿטשטעלער ה' נתן ביסטריצקי פֿון ארץ ישראל.

צוליב דער ווילטיגקייט פֿון טעמע און פּערזענליכקייט פֿון רעפֿערענט האָט דער רעפֿעראַט אַרויסגערופֿען אַ גרויסען אינ-טערעס אין די יודישע נאַציאָנאַלע יו-גענד-קרייזען.

תיקון טעות.

אין אונזער נעכטיגער טעלעפֿ. ידיעה וועגען די רבנים-וואַהלען אין פּאַביאַניץ האָט זיך אַרײַנגעלאַפּט אַ טעות: אַנ-שטאַט „מצד דעם נאַציאָנאַלען בלאָק איז אַרויסגעשטעלט אַרוו. רעפּ. האַרט-גלאַס און מצד דער „אגודה" — אַרוו. פּאַזנאַנסקי" — דאַרף זײַן: מצד דעם נאַציאָנאַלען בלאָק — אַרוו. פּאָזנאַנסקי און מצד דער „אגודה" הויפּטליך גרינ-וואַסער.

טאמאשאוו וועט מיט מזל האבען א רב.

רבנים-וואהלען דעם 22. מאי.—טאמאשאווער שטאט-ראט ווערט פונאנדערגעלאזט.—הכנות צו די קומענדיגע וואהלען.

(פון אונזער קארעספאנדענט).

אונזער שטאט האט זיך קונה שם געווען מיט איהרע מחלוקת'ן צוליב א רב און די שוחטים, א מחלוקת, וואס האט שוין דערפיהרט צום ערנסטען חלול-השם און געקאסט אומשולדיג בלוט, וואס וועט אויס, בקרוב זיך שוין אויסשטולען און מיר וועלען מיט מזל האבען א רב.

נאך לאנגע בעמיהונגען איז דער קהלה מעהרהייט ענדליך געלונגען צו קומען צו א הסכם מיט דער „אגודה" און דעם 22 מאי זאל דער קהלה-ראט ענדליך וועה-לען א רב. היות ווי דער ראט בעשטעהט פון 8 ציוניסטען און 4 אגודה'ניקעס איז זיכער. אז אויסגעוועהלט וועט ווערן דער ליפנער רב, סוים-דעפוטאט הרב שמואל צראט.

וואס פאר א בעדייטונג דאס וועט האבען פאר אונזער שטאט איז איבריג צו רעדען. עס איז גענוג צו דערמאנען, אז צוליב דער מחלוקה איז דאס גאנצע געזעלשאפטליכע לעבען אין דער שטאט געווען פאראליזירט. טאמאשאוו וואס פערמאגט א גרויסע יודישע ארבייטער-בעפעלקערונג מיט טויזענדער ארבייטס-לאזע, האט אפילו נישט בעוויזען צו ארגאניזירען קיין פסח-אקציע, ווייל די קהלה איז צוליב דער מחלוקה גאר נישט געווען מעשה.

דער ליפנער רב, וואס האט א שם אין פוילען, אלס איינער פון די אנגעזעהענע רבנים, וועט געוויס בעוויזען צו מאכען ארדנונג אין דער פערלאזטער ווירטשאפט פון דער קהלה און א סוף מאכען צו דער אפאטיע און אפהענגיג-קייט.

* * *

דער טאמאשאווער שטאט-ראט, וועל-כעס קאדענץ שלעפט זיך שוין העכער 5 יאהר, האלט שוין מיט מזל ביי פונאנ-דערגעלאזט ווערען. די אפאזיציע בע-מיהט זיך מיט אלע כחות צו דערפיהרען צו נייע וואהלען.

די אפאזיציע בעשטעהט פון יודען, דייטשען און פפ"ס, צוזאמען 14 ראט-מענער, די אזוי, אלזא, איז דער מינדער-הייט. די מעהרהייט בעשטעהט אויך פון 14 מיטגלידער חוץ די מאגיסטראט-מיטגלידער.

די אפאזיציע האט אוועקגעשיקט א דעלעגאציע קיין ווארשא מיט א מעמאר-יאל צום אינערן-מיניסטעריום, און וועלכען עס ווערען געגעבען אפגעגעבען די סבות, צוליב וועלכע דער שטאט-ראט דארף פונאנדערגעלאזט ווערען.

ווי דער פערטרעטער פון אינערן-מיני-סטעריום האט ערקלערט דער דעלעגא-ציע, זאל בקרוב ארויס א צירקולאר, לויט וועלכען אלע שטאט-ראטען, וואס וועהר 3-יעהריגע קאדענץ האט זיך שוין געענדיגט, מוזען פונאנדערגעלאזט ווע-רען ביז'ן 15. מאי. אויסער דעם וועט דאס מיניסטעריום ארויסשיקען א בעאמ-טען קיין טאמאשאוו צו קאנטראלירען די טעטיגקייט פון שטאט-ראט.

אזוי צו אזוי רוכט מען זיך בקרוב אויף וואהלען.

חול-המועד פסח האבען די האנד-ווערקער איינגעארדענט עטליכע מיטינ-גען, אין וועלכע ס'האבען זיך בעטייליגט ה' ארדינאנס און ה' האפמאן פון לאדז און ח. ראטנער פון ווארשא.

די לעבהאפטערע טעטיגקייט צווישען די האנדווערקער זאל זיין א פארשפיל צו די קומענדיגע וואהלען.

ש. רזשעשעווסקי.

די צאהל פון שומרונים פערגרעסערט זיך.

ירושלים. (י.ט.א.) ביי די שומרו-נים בעמערקט זיך לעצטענס אנ'אינטע-רעסאנטע ערשיינונג, זייער צאהל פער-גרעסערט זיך בעדייטענד. מיט א געוויי-סער צייט צוריק האט די צאהל שומרו-נים בעטראפען 158 נפשות, היינט צו טאג איז זייער צאהל געשטיגען ביז 230 פאר-די-יאהרען האבען זיך אין דער שול פאר די קינדער פון די שומרונים, וואס איז געגרינדעט געווארען דורך דער ציו-ניסטישער ארגאניזאציע. געלערנט 22 קינדער. היי-יאהר לערנען זיך שוין 35 קינדער. די יוגענד ביי די שומרונים וויל זיך פערבינדען מיט לאנדווירטשאפט און עס ווערט איצט אונטערהאנדעלט וועגען קויפען פאר זיי 150 דונאם ערד.

די ארבייטסלאזיגקייט צווישען אראבער.

ירושלים (י. ט. א.) ווי עס טיילט מיט דער „יארמוק" האט די מוסולמענישע קהלה אין חיפה, ענטפערענדיג אויף דער אנפראגע פון ארץ-ישראל, מיטגעטיילט, אז אין חיפה געפינען זיך איצט 1400 ביז 1600 ארבייטסלאזע צווישען דער מוסולמענישער בעפעלקערונג און אומ-בעפעהר די זעלבע צאהל צווישען דער קריסטליכער בעפעלקערונג.

מעדיצינישע לעקציעס אויפ'ן ירושלים'ער אוניווערזיטעט.

ירושלים (י.ט.א.) דער בעקאנטער פראפעסאר ליבמאן פון אינערליכער מע-דיצין אויפ'ן אוניווערזיטעט אין קאלומביא איז אנגעקומען אויף ב בעזוך קיין ארץ ישראל.

פראפ. ליבמאן וועט האלטען א ריהע לעקציעס וועגען פערשידענע מעדיצינישע פראבלעמען אויפ'ן העברעאישען אוני-ווערזיטעט אין ירושלים.

גערשמאקפאלע
דרוק-זאכען
אין עלעגאנטער און
איינפאכער אויספיהרונג
קאטאלאגען, רעכנונגען, בריפבויגען,
חתונה-קארטען,
קאנווערטען, פאסטקארטען א. ז. וו.
ליפערט פרייזווערט און שנעל
די בוכדרוקעריי פון
ע. און מ. האמבורסקי
פיעטריקאווער 16. טעלעפאן 47.
מארעס-אנצייגען (קלעפזידרעס)
ווערען אין פערלויף פון 1 שעה אויסגעארבייט און אויס-געקלעבט אין דער שטאט.

פאר 3 זל. עלעקטריש-ליכט אין שטוב
קען יעדער בעקומען אויסצוצאה-לען וועכענטליך פאר יעדען פ.
פ. לעווין,
קאנסטאנטינער 58,
פראנט-געה-לב.
בעמ. עלעקטרישע לאמפען און גאז-שאטקעס
מיט 25% ביליגער פון צעניק.
קאנצעסירט דורך דער לאדזער עלעקטראחניע.

יעדער אייגענער האט זיך איבערצייגט, אז מעבעל
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, ניי-מאשינען, גארדעראבען א.ז.וו.
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן נארוטאוויטש 19 (דזיעלנא)
אין מעבעל-געשעפט (טריח.-חאוז.) שטנקעוויטש 29
ביי מיר איז שטענדיג פערט. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med. H. LEICHTER
קאנסטאנטינער 9, רוג זאכאדניא
טעל. 49-66.
צאהן-כירורג
מעצע. פון כירורגישע קראנקהייטען ווי שטשנ-קעס, גיפענס, דושענעלעס, צאהן-פיסטלעס א.ז.וו.
יעפט פון 8 ביז 1½-5 און פון 9-8 אוו. זונטאג 11-2.

עלטערן!
פאר 3 זלאטיס א וואך
ווערט געלערנט מיט קינדער, וואס לערנען אין פאלקס-שולען: חומש, רש"י, נ"ך, משניות, גמרא, הידות, היסטאריע, רעדען און שרייבען העברע-איש, און יודישע בריף זעלבסט צוזאמענשטעלען, דורכן בעוואוסטען ארטאדאקס. העבראישען לעהרער
י. ד. ראזענפעלד פל. וואלנאשטשי 6
קווער אפיצינע רעכטס 2 שטאק.
ס'ווערן אויך אנגענומען אנפענגער פון 5 יאהר אן.
„א שטרענג רעליגיעזע ערציהונג"!
„ערפאלג גאראנטירט"!

Wysypka, liszaje, świerzbienie głowy i skóry znikają niezawodnie pod działaniem maśei Terosan. Cena Zł. 7.—, Dr. Caspary & Co., Gdańsk.

אנ'אינטעליגענטער
יונגערמאן
זוכט איין ארט צום שלאפען פון זאפארט. אפערטען אונטער „Spokojny" אבצוגעבען אין לאדזער טאגעבלאט.
1178

NERWOWI, NEURASTENICY cierpiący na drażliwość, słabość woli, brak energji, melancholję, przesyt życia, bezsenność, ból głowy, wrażliwość nerwów, śledziennice, nerwowe zaburzenia serca i żołądka, otrzymują bezpłatnie broszurę Dr. Weisego „Cierpienia nerwów" Dr. Gebhard & Co., Gdańsk. 842

א מעבלירט צימער
ביי א אינטעליגענטער פאמיליע מיט עלעקטריש ליכט צו פערמיטען.
1867
צו ערפאהרען וווסכאדניא 29, וו. 3.

PIEGI
i ciemne plamy usuwa pewnie „Exphelidin", uznany od lat 20-tu. Świetne uznanie. Cena Zł. 8 Dr. Caspary & Co., Gdańsk.

אין וואס שטעקט די געהיימניש פון אייביגער יוגענד?
פארוואס
אין די פאריזערין א ב'חנ'עהדיגע פרוי אין בעלזאק-עלטער אין דער צייט ווען א פוילישע אין דעם זעלבען עלטער האלט זיך שוין פאר א מיואס'דיגע!
דערפאר,
ווייל יעדע פאריזערין בענוצט דעם רעטונגס-מיטעל
COSMOPOLIS
וועלכער ערפרישט דאס פנים, די הענד און דעם קערפער און וועלכע פערוואנדעלט זי אין א יונגע פרוי פול מיט רייץ, אין געגענזאץ צו אונזערע פוילישע פרויען, פון וועלכע נאר איינע אויף צעהן זארגט וועגען זיך צו האבען שטענדיג אונטער די האנד דאס דאזיגע וואונדערבאר היגיענישע מיטעל.
קאסמאפאליס גיט די הויט אנ'אונפערגלייכליכע עלאסטישע און צערטליך סאמעטענע גלאטקייט.
קאסמאפאליס דאס איז נישט קיין קרעם. קאסמאפאליס דאס איז נישט קיין פאסטע צום פנים.
קאסמאפאליס איז א גאנץ נייע און ביז אהער נאך נישט געוועזענע זאך.
פערטרעטער אויף בעזונדערע שטעט אויף אייגענער רעכנונג ווערט גרוואונשען.
הויפט-סקלאד אויף פוילען: Roman Włodarski, Warszawa, Lubeckiego 5
צו בעקומען אין די אפטייקען, אפטייק-סקלאדען און פערפומעריעס. פרייז זל. 2.50 פאר א שפיק. אין פאל ווען מען בעקומט נישט דארף מען זיך ווענדען צום הויפט-סקלאד פאר פוילען. אויסווערטיגע ווערט צוגעשיקט נאכ'ן בעקומען פאראויס זל. 2.75 אדער 3.25 פאר נאכנאמע. היט זיך פאר פעלשונגען!

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?
פארוואס לויפט יעדער אין ביורא פיעטרי-קאווער 17? ואמרת אליו, זאלסט דו איהם זאגען, אז אין דעם ביורא פיעטרי-קאווער 17, דורכגאנג (זאכאדניא 52) ווערט לויט'ן אוסטאוו געהייטענהאפט ערלע-דיגט אלערליי בימעס, קלאוזולעס זא-בעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אד-וואלאניעס, רעמורסען — וועגען מאנ-צעסיעס, פעסער אין קאמיסאר.-זשאנדו, ביטעס אין אלע פאליציי-בעצירקען, שות-פות-אקטען, סטאטוטען, אקטען דארא-אינטערציזיעס, אקטען וויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. שנעל, רעיעל און ביליג!
מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

ביליג און גוט!
ספארט-וואגען . . . . . —.58 זל.
קינדער-בעט מיט ניקל און שטאל, מאטראץ —.65 „
פעלד-בעט מיט וועגעלעך מיט אדער ברוין —.15 „
פארערט איבעראל!
די גאראנטירטע פעלד-בעטען מיט דער פירמע
„PALMA-PATENT"
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85
הורט. פאר רעיעלקייט גאראנטירט. דעטאל.

סענסאציע! סענסאציע
בעריהמטער פאטאגראף-קינסטלער, פיהרט אויס פאטאגראפיעס אהן קאנקורענץ!
יעדע פאטאגראפיע איז א קונסט-בילד!
ספעציאליסט פון קינדער-אויפנאהמען נעמט אן אלערליי בישטעלונגען און קומט צו די קליענטען א היים. די אויפנאהמען ווערען אויס-געפיהרט דורך א אפאראט פון דער נייעסטער טעכניק ביי ד ר מיטהילף פון קינסטליכען ליכט. א חוץ דעם ווערען אויסגעפיהרט אלערליי אויפנאהמען ווי: פארטרעטען, האכציימס, ספארטס, טעא-טער און מצבות-אויפנאהמען אויך בעשטעלונגען אויף ארויס-צופאהרען. דאס וועטער און די צייט פון טאג שטערט נישט צו די אויפנאהמען. נישט קוקענדיג אויף דער גרויסער בעקוועמליכקייט זענען די פרייזען זעהר צוגענגליך. בעשטעלונגען ווערען אנגענומען פון 8 זייגער 10 פריה ביז 3 נאכט.
זאוואדזקא 30, 3-טער שטאק, אפיצינע ביי הערשאפט סאאור.
גוט און ביליג! גוט און ביליג!

8-טונג!
דאס
„לאדזער טאגעבלאט"
בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פריה
אין אלע באהן-קיאסקען פון
„רוך"
(„Ruch")

אהרון
ביי קאכאנובקא גע-לעגענהייטליך — צו פערקויפען.
צו ערפאהרען ביים הויז-בעזיצער ווילהעם נאלין.

לעטשניצע
17 זגערסקא 17, טעל. 16-33.
אלערליי קראנקהייטען ווערען עמפאנגען דורך ספעציאליסטען-דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אוונד.—מאסאזש, עלעקטריזאציע, פאקען-שטעלען, קינסטליכע בערגזאנ"ן-בעשטראלונגען, איטפונגען נעגען שקארלאטינע.

וויכטיג פאר דאמען!!!
נאר פאר 2.50 זל.
מאכע איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויך גענצליך נ״. געדענקט די אדרעס: 23 זאוואדזקי 23
אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
ווערען געמאכט זיידענע, שטרוי מיט זיידע אויך פילץ-היטע אין אלע פארבען אין פיינסטער „TOLA" אויספיהרונג
בעמ. נאר פאר 7 זל.

זעזאניעס
וועגען פאדאטעק דאכאדאווי
(podatek dochodowy 1926|1927)
שרייבט דאס לאנג-יעהריגע רעכטס-קאנסולענטען-ביורא
זינגער, זאכאדניא 36.

אבאנעמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעל-גיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר. אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פארן טעקסט 16 גראשען, פראנטאג 24 גר., אין טעקסט 49 גר.גר. אין [illegible] פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט—מיט 50% טייערער. א פרץ, פר

Redaktor-wydawca: E. Bamburski Tłocznia E. i M. Hamburskich w Lodzi, Piotrkowska 16.